Priešmokyklinio, pradinio,
pagrindinio ir vidurinio ugdymo
bendrųjų programų
14 priedas

LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS BENDROJI PROGRAMA

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvių gestų kalbos bendroji programa (toliau – Programa) apibrėžia lietuvių gestų kalbos dalyko paskirtį, tikslą ir uždavinius, dalyku ugdomas kompetencijas, pasiekimų sritis ir pasiekimų raidą, dalyko mokymo(si) turinį, pasiekimų lygių požymius ir mokinių pasiekimų vertinimą.

2. Lietuvių gestų kalba yra gimtoji Lietuvos kurčiųjų kalba, padedanti pažinti save ir pasaulį, bendrauti, tobulėti, suteikianti galimybę aktyviai ir atsakingai dalyvauti kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime. Ji turi didelę reikšmę kurčiųjų mokinių asmenybės vystymuisi kaip bendravimo, ugdymosi ir saviraiškos priemonė. Suvokdamas, interpretuodamas, kurdamas ir vertindamas įvairaus pobūdžio tekstus, diskutuodamas ir dalydamasis išgyvenimais mokinys pažįsta ir apmąsto savo ir kitų patirtį, formuojasi vertybes, versdamas į gestų kalbą ir interpretuodamas grožinius kūrinius įgyja estetinės patirties; nuolat gilinamas kalbos pažinimas, plėtojami kalbiniai gebėjimai tampa savižinos, savikūros, saviraiškos priemone. Kurdamas įvairios paskirties tekstus, mokydamasis pasirinkti kalbėjimo tikslą, adresatą ir paskirtį atitinkančias kalbines raiškos priemones, komunikavimo formas mokinys pažįsta individo ir visuomenės, kurčiųjų ir girdinčiųjų ryšių įvairovę. Jis mokosi priimti ir gerbti kito nuomonę, apginti savo požiūrį nepažeisdamas kitų ir savo paties orumo. Bendraudamas su kitais, vertina juos ir mokosi iš jų: ugdosi kalbą, suvokia, kad ir kiti mokosi iš jo, todėl jaučia atsakomybę už savo minčių ir pasakymų tikrumą, tikslumą. Vertindamas savo tautos, kurčiųjų ir kitų kultūrų palikimą, pažindamas kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį, mokinys suvokia istorinės atminties, tradicijų, kalbos vertę, asmeninio dalyvavimo prasmę kuriant kultūrą, supranta, kad kiekviena kultūra yra savita ir unikali. Visa tai sudaro prielaidas ugdytis dialogu, atsakomybe, kūrybiškumu grįstą santykį su savosios kultūros tradicija, pagarbą ir atvirumą kitoms kalboms ir kultūroms, kritišką požiūrį į įvairias kultūros apraiškas, atsparumą destruktyviems kultūros reiškiniams.

3. Lietuvių gestų kalba yra vizualioji kalba, nes ji yra suvokiama rega, veikia (funkcionuoja) nepriklausomai nuo garsinės aplinkos ir yra perteikiama veido išraiškos ir kūno judesių priemonėmis. Lietuvių gestų kalba savo struktūra skiriasi nuo lietuvių (tiek rašytinės, tiek sakytinės) kalbos. Dėl esminių skirtumų tarp šių kalbų neįmanoma tuo pačiu metu vartoti ir lietuvių gestų kalbą, ir lietuvių kalbą. Gestų kalba yra vienintelė kalba, kurią natūralioje aplinkoje išmoksta asmenys, negalintys suvokti kalbos klausa.

4. 1991 m. Pasaulio kurčiųjų federacijos kongrese buvo rekomenduota suteikti teisę kurtiesiems vaikams ugdytis dviem kalbomis: gimtąja gestų kalba ir valstybine kalba. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 630 „Dėl kurčiųjų gestų kalbos pripažinimo gimtąja kalba“, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu 1996 m. lietuvių gestų kalba yra pripažinta gimtąja kurčiųjų kalba.

5. Programoje vartojamos specifinės dalyko sąvokos:

5.1. kalbėjimas – minčių ir jausmų reiškimas gestų kalba;

5.2. klausymas – gebėjimas matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę.

6. Lietuvių gestų kalbos mokomasi nuo 1 klasės iki IV gimnazijos klasės. Parengiamoji klasė yra skirta mokiniams Programoje numatytiems pasiekimams pasiekti per ilgesnį laiką.

7. Programoje remiantis Kompetencijų raidos aprašu išskirtos trys pasiekimų sritys, kurios yra bendros visoms klasėms. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimai siejami su kompetencijų

aprašuose pateiktais kompetencijų sandais ir jų raiška. Dalyko mokymo(si) turinys siejamas su kompetencijoms ugdyti aktualiais kontekstais ir pateikiamas pagal turinio sritis ir temas nuo 1 iki 10 (II gimnazijos) klasės dvejiems metams, o III ir IV gimnazijos klasėse – vieneriems metams. Pasiekimų lygių požymių aprašuose kas dvejus metus įvardijami slenkstinio (1), patenkinamo (2), pagrindinio (3) ir aukštesniojo (4) pasiekimų lygių požymiai.

II SKYRIUS
TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

8. Lietuvių gestų kalbos dalyko tikslas – atsižvelgiant į mokinio kalbinę, kultūrinę ir socialinę patirtį, galias, ugdymosi poreikius, sudaryti prielaidas ugdytis kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų žiniomis, aktyvia kultūrine raiška ir kultūriniu sąmoningumu grįstą kultūrinę savimonę, komunikavimo lietuvių gestų kalba ir kitas Programoje išvardytas kompetencijas, reikalingas asmens visaverčiam, prasmingam gyvenimui, sėkmingam tolesniam mokymuisi, aktyviam, kūrybingam dalyvavimui visuomeninėje ir profesinėje veikloje.

9. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

9.1. ugdosi lietuvių gestų kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, ugdymosi ir saviraiškos priemonę, kurčiųjų bendruomenės, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą;

9.2. ugdosi asmeninį ryšį su kurčiųjų bendruomene, formuojasi kultūrinį tapatumą, teigiamas nuostatas kitų kultūrų atžvilgiu;

9.3. įgyja lietuvių gestų kalbos pažinimo pradmenis; ugdosi gebėjimus komunikuojant gyvai bei virtualioje erdvėje suprasti ir perteikti informaciją, reikšti mintis ir jausmus lietuvių gestų kalba, matyti rodomų gestų visumą ir suprasti jais reiškiamą prasmę; siekia tobulinti savo kalbinius gebėjimus;

9.4. įgyja kurčiųjų kultūros pažinimo pradmenis; ugdosi estetinį skonį, savarankišką ir kūrybišką požiūrį į kurčiųjų kultūrą, dialogišką santykį su kitomis kultūromis; išbando kurčiųjų kultūros kūrėjų, atlikėjų, stebėtojų, vartotojų vaidmenis klasės, mokyklos, šeimos bei kurčiųjų bendruomenės aplinkoje; mokosi atsakingai naudotis medijomis.

10. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

10.1. vertina lietuvių gestų kalbą kaip esminį kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojantį komponentą, kurčiųjų kultūros raiškos būdą ir kurčiųjų bendruomenės, Lietuvos visuomenės bendravimo priemonę; vertina kurčiųjų kultūrą kaip vertingą pasaulio kultūrų įvairovės dalį;

10.2. identifikuoja ir suvokia save kaip lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų, savo tautos, Lietuvos kultūros paveldėtojus, puoselėtojus ir kūrėjus; vertina dialogišką santykį su kitomis kultūromis;

10.3. įgyja lietuvių gestų kalbos pažinimo pagrindus; išsiugdo gebėjimus veiksmingai komunikuoti lietuvių gestų kalba gyvai bei virtualioje erdvėje, atsižvelgiant į komunikacinę situaciją, tikslus ir adresatą; išsiugdo poreikį nuolat tobulinti savo kalbą;

10.4. įgyja kurčiųjų kultūros pažinimo pagrindus; ugdosi estetinį skonį, savarankišką ir kūrybišką požiūrį į kurčiųjų kultūrą, dialogišką santykį su kitomis kultūromis; aktyviai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje; atsakingai ir legaliai vartoja intelektinius kultūros produktus.

11. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

11.1. paaiškina ir pagrindžia lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros, kaip esminio kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojančio komponento, svarbą;

11.2. įsipareigoja kurčiųjų, savo tautos, Lietuvos kultūros tęstinumui; analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę, kontekstą bei tarpusavio ryšius; sėkmingai ir kūrybiškai veikia daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje;

11.3. atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas; analizuoja ir vertina kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį; siekdami įvairių tikslų įvairiose socialinėse kultūrinėse situacijose pasitikėdami savo jėgomis veiksmingai komunikuoja lietuvių gestų kalba gyvai bei virtualioje erdvėje, atsižvelgdami į komunikacinę situaciją, tikslus ir adresatą;

11.4. pažįsta ir orientuojasi kurčiųjų kultūroje; išmano kultūrinį kontekstą; estetinį skonį bei

santykį su kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais grindžia dialogu; aktyviai ir atsakingai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjai, atlikėjai, aktyvūs stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai; sąžiningai ir etiškai vartoja intelektinius kultūros produktus.

III SKYRIUS
KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

12. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą.

13. Pažinimo kompetencija. Mokiniai vertina lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros pažinimą kaip esminę kurčiojo ir kurčiųjų bendruomenės tobulėjimo sąlygą; turimų lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros žinių pagrindu konstruoja naują žinojimą, pažįsta ir domisi kurčiųjų kultūrinio gyvenimo tikrove; kelia probleminius klausimus, tyrinėja kurčiųjų kultūros reiškinius, jų sąsajas prasmingai pasirinkdami tyrimo objektą ir metodus, vertina gautus rezultatus ir pagrindžia išvadas; interpretuodami ir siedami lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros žinias, kuriasi vientisą pasaulėvaizdį; planuoja savo mokymąsi, kryptingai mokosi, apmąsto pasiekimus ir ką daryti toliau.

14. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai paaiškina ir pagrindžia lietuvių gestų kalbos ir kurčiųjų kultūros, kaip esminio kurčiojo pasaulėvaizdį ir tapatybę formuojančio komponento, svarbą; suvokia save kaip kurčiųjų, savo tautos, Lietuvos kultūros paveldėtojus ir kūrėjus bei įsipareigoja kurčiųjų, savo tautos ir Lietuvos kultūros tęstinumui; susipažįsta, renka, sistemina ir apibūdina bendriausius kurčiųjų kultūros reiškinius; orientuojasi kurčiųjų kultūroje, atpažįsta kurčiųjų kultūros objektus, reiškinius ir kūrinius, supranta šiuolaikines kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas, suvokia menininkų ir kitų kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime; puoselėja kurčiųjų kultūros paveldą, šiuolaikinius kurčiųjų kultūros objektus ir reiškinius; identifikuoja ir suvokia save kaip kurčiųjų kultūros atsakingus ir aktyvius dalyvius, analizuoja, lygina ir interpretuoja kurčiųjų ir girdinčiųjų kultūras, suvokia jų prasmę, vertę, kontekstą bei tarpusavio ryšius; išmano kultūrinį kontekstą, geba pajusti estetinį skonį bei santykį su kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais grindžia dialogu; suvokia, kad kitų kultūrų atstovų pasaulėžiūra, normos, praktikos ir papročiai gali skirtis nuo kurčiųjų kultūros atstovų, sėkmingai ir kūrybiškai veikia daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje; įvardija ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, kelia klausimus apie kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų suformuotas prielaidas bei galimus šališkumus; aktyviai ir atsakingai dalyvauja mokyklos, kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūrinėje veikloje kaip kūrėjai, atlikėjai, aktyvūs stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai, sąžiningai ir etiškai vartoja intelektinius kultūros produktus.

15. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai vertina komunikavimo lietuvių gestų kalba svarbą kurčiajam ir kurčiųjų bendruomenei; suvokia šiuolaikinių medijų teikiamas galimybes ir jų daromą poveikį žmogui ir visuomenei; yra nepakantūs neapykantos kultūros skleidimui; komunikuoja lietuvių gestų kalba laikydamiesi moralės ir teisėtumo principų, jaučia atsakomybę už teikiamos informacijos tikrumą ir tikslumą, savo požiūrį, teiginius pagrindžia argumentais; praktiškai taiko lietuvių gestų kalbos žinias, laikosi kalbos normų, tiksliai ir tinkamai vartoja sąvokas; kurdami ir perduodami pranešimą lietuvių gestų kalba individualiai bei grupėje parenka ir vartoja tinkamas raiškos priemones ir formas, tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą, taiko komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas ir priemones, atsižvelgdami į tikslą, adresatą ir komunikavimo situaciją; supranta įvairiomis formomis pateikiamą pranešimą lietuvių gestų kalba, jį analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina; saugiai ir etiškai naudojasi šiuolaikinėmis komunikacinėmis technologijomis.

16. Kūrybiškumo kompetencija. Mokiniai pasitiki savo kūrybinėmis galiomis; renka, sieja ir kritiškai vertina pranešimui lietuvių gestų kalba kurti ir perteikti reikalingą įvairiais būdais pateiktą informaciją; kūrybiškai mąsto: kelia originalias idėjas, teikia savitus vertinimus ir problemų sprendimo variantus, įžvelgia daiktų ar reiškinių kitoniškumą, atranda netikėtas jų sąsajas; kuria

remdamiesi vaizduote ir patirtimi, lanksčiai naudodami kūrybinės raiškos būdus ir priemones; atkakliai ir susitelkę dirba įgyvendindami savo sumanymus, nebijo klysti, pradėti iš naujo, nebijo rizikuoti, yra atviri naujoms idėjoms ir iššūkiams, pakantūs neapibrėžtumui, turi savo nuomonę, paiso moralinių ir kultūrinių vertybių; etiškai veikia kurdami vieni ar kartu su kitais, dalindamiesi kūrybos rezultatais; vertina savo ir kitų kūrybinių darbų naujumą, išbaigtumą, integralumą, vertingumą sau ir kitiems, apmąsto ir vertina savo ir kitų kūrybos procesą.

17. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai suvokia piliečio ir valstybės santykį, save sieja su Lietuva; turi pilietinę savimonę ir savivertę, naudojasi savo teisėmis ir atsakingai atlieka pareigas; jaučia atsakomybę už savo kuriamų ir perteikiamų pranešimų tikrumą ir tikslumą, dalyvauja kuriant darnią sociokultūrinę aplinką; pažįsta, perima kurčiųjų bendruomenės istorinį ir kultūrinį palikimą, pažįsta ir supranta kurčiųjų bendruomenės raidos tendencijas, jos gyvavimo principus, normas ir taisykles; įsitraukia į kurčiųjų bendruomenės gyvenimą, remdamiesi demokratijos vertybėmis kartu su kitais kūrybiškai ir socialiai atsakingai kuria bendruomeninę aplinką, dalyvauja pilietinėse veiklose; komunikuodami lietuvių gestų kalba, dalyvaudami bendruomenės gyvenime gerbia žmogaus teises ir laisves, kito nuomonę ir kitokią pilietinę poziciją; kuria, analizuoja ir kritiškai vertina medijose pateikiamą informaciją; imasi aktyvių veiksmų, kai pažeidžiamos asmeninės arba kito asmens teisės, suvaržomos laisvės, dalyvauja jas ginančioje veikloje; suvokia, kad valstybė stiprinama tausojant kultūros ir gamtos išteklius, aktyviai dalyvauja tausojant išteklius ir kuriant darnią aplinką.

18. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai atsakingai pasirenka ir tikslingai, saugiai, teisėtai naudoja skaitmenines technologijas mokydamiesi lietuvių gestų kalbos, ieškodami su dalyku susijusios informacijos, kad ją apdorotų ir pateiktų, kūrybiškai spręsdami įvairias problemas, susipažindami ir tirdami lietuvių gestų kalbos, kurčiųjų kultūros procesus ir reiškinius, suprasdami vizualinę mediją, kurdami skaitmeninį turinį; atsakingai, saugiai ir etiškai bendrauja lietuvių gestų kalba ir bendradarbiauja skaitmeninėje erdvėje.

19. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai pasitiki savimi ir siekia tobulėti, pažįsta ir valdo savo emocijas bei elgesį; atpažįsta kitų žmonių jausmus; gerbia įvairias nuomones, pripažįsta žmonių panašumus ir skirtumus; naudojasi bendravimo lietuvių gestų kalba ir bendradarbiavimo įgūdžiais veiksmingai komunikuodami; atsakingai elgiasi priimdami sprendimus ir geba numatyti sprendimų pasekmes; dalyvauja kuriant kurčiųjų bendruomenės gerovę; kelia ilgalaikius ir trumpalaikius tobulėjimo tikslus, motyvuoja save jų siekti, planuoja savo profesinį gyvenimą.

IV SKYRIUS
PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

20. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

21. Kalbos vartojimas (A). Kalbos vartojimas suprantamas kaip procesas, apimantis pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimą, perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei pranešimo analizę ir interpretavimą. Mokiniai veiksmingai komunikuoja lietuvių gestų kalba gyvai ir virtualioje erdvėje, atsižvelgdami į tikslą, adresatą, komunikavimo situaciją: parenka ir vartoja tinkamas verbalines ir neverbalines raiškos priemones ir formas; pritaiko raiškos priemones ir formas komunikavimo situacijai ir adresatui; prisistato gyvai bei virtualioje erdvėje; tikslingai pasirenka komunikavimo kanalą ir priemones; taiko tinkamas komunikavimo lietuvių gestų kalba strategijas komunikuodami individualiai ir grupėje; analizuoja, interpretuoja ir kritiškai vertina įvairaus sudėtingumo lygio ir formato pranešimus lietuvių gestų kalba. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimas – pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas (A1).

22. Kalbos pažinimas (B). Kalbos pažinimas apima lietuvių gestų kalbos elementų, jų ryšių ir funkcijų, kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinio pažinimą, atsakingą, kūrybišką ir tikslingą lietuvių gestų kalbos žinių, kalbos pažinimo strategijų taikymą. Kalbos sistemos pažinimas plečia

mokinių raiškos galimybes, sudaro prielaidas siekti sąmoningai suvokiamo kalbos aiškumo, tikslumo, raiškumo, taisyklingumo. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

22.1. atsakingas, kūrybiškas ir tikslingas lietuvių gestų kalbos žinių, kalbos pažinimo strategijų taikymas (B1);

22.2. kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinio analizė ir vertinimas (B2).

23. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C). Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška apima kurčiųjų kultūros, istorijos ir kurčiųjų bendruomenės pažinimą, atsakingą ir aktyvų dalyvavimą kurčiųjų bendruomenės, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime, įvairią veiklą, susijusią su grožiniais ir negrožiniais tekstais lietuvių gestų bei lietuvių kalbomis, pasakojimais, kūrybiniais bandymais, vertimais, inscenizavimais ir panašiai. Mokiniai pažįsta ir orientuojasi kurčiųjų kultūroje; supranta šiuolaikines kurčiųjų kultūros raidos tendencijas, paaiškina, kaip jos tęsia, keičia ar papildo seniau susiformavusias kurčiųjų kultūros tradicijas; suvokia kurčiųjų kultūros kūrėjų vaidmenį kurčiųjų bendruomenės gyvenime; išmano kultūrinį kontekstą, estetinį skonį bei santykį su kurčiųjų kultūros ir kitų kultūrų objektais, reiškiniais ir kūriniais grindžia dialogu; aktyviai ir atsakingai dalyvauja kurčiųjų kultūrinėje veikloje, šalies kultūriniame bei visuomeniniame gyvenime kaip kūrėjai, atlikėjai, aktyvūs stebėtojai, interpretuotojai, vartotojai ar kritikai; sąžiningai ir etiškai vartoja intelektinius kultūros produktus; apmąsto ir kritiškai vertina įvairias kurčiųjų kultūros formas ir reiškinius, išreiškia požiūrį, nuostatas ir vertybes. Kurčiųjų bendruomenė suvokiama kaip specifinė kalbinė kultūrinė mažuma. Todėl siekiama padėti suvokti ir puoselėti dvejopą kultūrinį tapatumą – savo tautos ir kurčiųjų bendruomenės. Lietuvių gestų kalbos mokymo(si) turinys siejamas su lietuvių tautos istorija, kultūros paveldu bei tradicijomis ir Lietuvos bei pasaulio kurčiųjų bendruomenės istorija, kultūra ir tradicijomis. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimas – kultūrinis išprusimas, kultūrinė raiška ir kultūrinis sąmoningumas (C1).

24. Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A, B, ...) žymima pasiekimų sritis, raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymima tos pasiekimų srities pasiekimų grupė, raide ir trimis skaičiais (pavyzdžiui, A1.1.3 , A1.2.3, ...) žymimas tos pasiekimų srities konkretus pagrindinio lygio pasiekimas.

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
1. Kalbos vartojimas (A)						
Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas (A1).	Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, atsako vartodamas paprastus gestus ir gestikuliaciją (A1.1.3).	Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta pokalbio esmę, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, prieštarauja, argumentuoja (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, analizuoja, interpretuoja, kritiškai vertina, plėtoja ir apibendrina (A1.1.3).
	Atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį (A1.2.3).	Užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką (A1.2.3).	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir stengiasi tinkamai reaguoti, jo nepertraukti,	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje ir oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją,	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje ir oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį virtualioje erdvėje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Laisvai bendrauja padedant vertėjui bei numato galimas bendravimo

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
			mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Paklausia ir atsako padedant vertėjui įprastomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, mokykloje, renginyje) (A1.2.3).	išklauso jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Bendrauja padedant vertėjui: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas (A1.2.3).	metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedant vertėjui, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką (A1.2.3).	strategijas keičiantis situacijai (dalyvavimas diskusijoje; virtuali erdvė ir pan.) (A1.2.3).
	Noriai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose) (A1.3.3).	Pagal savo galimybes kuria įvairius komunikacinius žaidimus (A1.3.3).	– (A1.3.3)	– (A1.3.3)	– (A1.3.3)	– (A1.3.3)
	Informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, vertina pagal nurodytus kriterijus (A1.4.3).	Informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, vertina pagal susitartus kriterijus (A1.4.3).	Vertina teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) (A1.4.3).	Vertina teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija) (A1.4.3).	Vertina teksto daromą poveikį (A1.4.3).	Argumentuotai vertina teksto daromą poveikį, įtaigumą (A1.4.3).
	Glaustai atpasakoja gestų kalba	Nuosekliai atpasakoja gestų	Atpasakoja tekstą neiškreipdamas	Atpasakoja tekstą nurodytu būdu	Suformuluoja pagrindinę teksto	Suformuluoja ir nagrinėja pagrindinę

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	papasakotą tekstą. Gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę (A1.5.3).	kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą ir padedamas naudojasi gestų kalbos žodynais (A1.5.3).	pagrindinės minties (A1.5.3).	(nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį (A1.5.3).	mintį ir paaiškina ją (A1.5.3).	teksto mintį, analizuoja argumentų tinkamumą (A1.5.3).
	Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus (A1.6.3).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.3).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Atpažįsta ir išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.3).
	Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio	Savarankiškai kuria trumpus informacinio	Tiksliai perteikia informaciją. Naudojasi	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją.	Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją.	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją,

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save: pasako vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius (A1.7.3).	pobūdžio tekstus ir pristato juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė (A1.7.3).	pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją (A1.7.3).	Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti (A1.7.3).	Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus bei priemones (A1.7.3).	savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, vaizdines priemones. Nagrinėja konkrečių pranešimų funkciją: informacinę, emocinę (A1.7.3).
	Pasakodamas apie tikrus įvykius, neįterpia į juos išgalvotų dalykų (A1.8.3).	Trumpai papasakoja paties patirtą nutikimą (A1.8.3).	Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone (A1.8.3).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo elementų (A1.8.3).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą (A1.8.3).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino ir įžvelgia savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą (A1.8.3).
	Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.3).	Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja,	Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja,	Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus,	Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip	Paaiškina gana paprastus dalykus užsienio šalies kurčiajam

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
		kaip kas nors daroma) (A1.9.3).	kaip kas nors daroma) (A1.9.3).	juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta) (A1.9.3).	nutinka) (A1.9.3).	tarptautiniais gestais (A1.9.3).
	Išsako savo ar persako kitų nuomones apie gerai pažįstamus dalykus (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie gerai pažįstamus dalykus, ją pagrindžia remdamasis patirtimi (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie menkiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.) (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, abstrakčius dalykus, vertina, paaiškina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais (A1.10.3).
	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.3).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.3).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali ir oficiali) (A1.11.3).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali) (A1.11.3).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos)	Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresato lūkesčius. Iš anksto pasirengęs kalba įvairiose oficialiose situacijose mažai pažįstamiems adresatams, pasirenka oficialioms situacijoms tinkamą kalbinę raišką

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
					(A1.11.3).	(A1.11.3).
	Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą (A1.12.3).	Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso (A1.12.3).	Bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą (A1.12.3).	Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus (A1.12.3).	Atpažįsta taikomas strategijas ir tinkamai reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones (A1.12.3).	Pasirenka strategijas atsižvelgdamas į mokymo(si) tikslą, užduoties pobūdį. Nurodytu būdu stebi savo mokymo(si) procesą ir apmąsto mokymo(si) veiklą. Remdamasis grįžtamąja informacija ir tardamasis su mokytoju išsikelia mokymo(si) uždavinius (A1.12.3).
2. Kalbos pažinimas (B)						
Atsakingas, kūrybiškas ir tikslingas lietuvių gestų kalbos žinių, kalbos pažinimo strategijų taikymas (B1).	Moka pirštų abėcėlę ir tinkamai ją vartoja (B1.1.3).	Tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.3).	Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus (B1.1.3).	Vartoja taisyklingos formos gestus atitinkama veido išraiška, tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.3).	Vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą (B1.1.3).	Vartoja taisyklingos formos gestus ir tinkamai naudoja nerankinius elementus (B1.1.3).
	Skiria gestus,	Taisyklingai ir	Tinkamai vartoja	Tinkamai vartoja	Vartoja atitinkamus	Randa atitinkamos

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	reiškiančius daiktų, veiksmų ir požymių pavadinimus (B1.2.3).	tikslingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės, prieveiksminės reikšmės gestus (B1.2.3).	vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą (B1.2.3).	perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą (B1.2.3).	gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą (B1.2.3).	reikšmės gestus arba gestų junginius lietuvių kalbos žodžiams arba žodžių junginiams ir atvirkščiai (B1.2.3).
	Vartoja tinkamus gestus apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas (B1.3.3).	Taisyklingai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas (B1.3.3).	Nežinodamas reikiamo gesto, tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija (B1.3.3).	Taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus, palygina lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos darybos būdus (B1.3.3).	Remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus (B1.3.3).	Tinkamai naudoja įvairius gestų darybos būdus (B1.3.3).
	Taisyklingai parodo gestus, jungia gestus į frazes (B1.4.3).	Taisyklingai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą (B1.4.3).	Taisyklingai nusako erdvės ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis (B1.4.3).	Taisyklingai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą (B1.4.3).	Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą (B1.4.3).	Versdamas tekstą iš gestų kalbos į lietuvių kalbą arba atvirkščiai vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.4.3).
	Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus (B1.5.3).	Vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba (B1.5.3).	Tinkamai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita) (B1.5.3).	Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniams santykiams reikšti	Jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis (B1.5.3).	Taisyklingai vartoja sintaksinės raiškos priemones (B1.5.3).

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
				(B1.5.3).		
Kalbos kaip socialinio kultūrinio reiškinio analizė ir vertinimas (B2).	Domisi kalba: suvokia, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus (B2.1.3).	Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta, paaiškina gestų kalbos ir lietuvių kalbos statusą (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina lietuvių gestų kalbos vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina lietuvių gestų kalbos vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Aptaria jaunimo kalbos ypatumus ir vartojimo sritis (B2.1.3).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)						
Kultūrinis išprusimas, kultūrinė raiška ir kultūrinis sąmoningumas (C1).	Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei. Aktyviai domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka atsakingai naudotis įvairiomis	Aiškiai suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų	Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje. Atsakingai naudojasi medijomis. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti	Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Kurčiųjų kultūros kūrėjo gebėjimus pritaiko praktiškai. Analizuoja, aptaria medijų daromą įtaką. Nurodo, kaip etiškai, atsakingai ir	Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos	Pristato kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje, jų laimėjimus, tarptautines kurčiųjų organizacijas ir jų veiklą. Nusako kurčneregių komunikacijos ypatumus. Vertina

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	medijomis (C1.1.3).	bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams. Mokosi atsakingai naudotis medijomis, supažindinamas su intelektinės nuosavybės sąvoka (C1.1.3).	intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	sritis. Kritiškai vertina medijų kultūrą. Atsakingai ir legaliai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	kultūrinę veiklą, socialinį aktyvumą bendruomenėje ir visuomenėje ir toliau planuoja saviraiškos galimybes bei būdus. Atsakingai ir kritiškai vertina medijas, intelektinių kultūros produktų vartojimą (C1.1.3).
	Pagal išgales kuria pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinių vaidinimuose (C1.2.3).	Pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas (C1.2.3).	Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas, padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia įvairių žanrų kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones. Paaiškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.3).
	Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio	Intuityviai suvokia meninio kūrinio	Daro teksto visumą apibendrinančias	Daro teksto visumą apibendrinančias	Daro teksto visumą apibendrinančias	Daro teksto visumą apibendrinančias

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
	turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus (C1.3.3).	grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba (C1.3.3).	išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus. Pagal pateiktus klausimus, teiginius ar modelį išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.3).	išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jame teigiamas vertybes (C1.3.3).	išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, padedamas apibūdina kūrinio stilių. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos (C1.3.3).	išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problemas ir jų sprendimo būdus, apibūdina kūrinio stilių. Vertindamas kūrinį taiko įvairius vertinimo kriterijus: informatyvumas, aktualumas, estetiškumas, originalumas (C1.3.3).
	– (C1.4.3)	– (C1.4.3)	– (C1.4.3)	– (C1.4.3)	Planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pavyzdžiui, rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą) (C1.4.3).	– (C1.4.3)

V SKYRIUS
MOKYMO(SI) TURINYS

25. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės.

25.1. Kalbos vartojimas.

25.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Susipažįstama su pokalbio lietuvių gestų kalba taisyklėmis (kaip reikia pradėti, tęsti ir užbaigti pokalbį). Mokomasi dalyvauti pokalbyje ir diskusijoje, reikšti savo nuomonę, mintis, priimti ir perteikti informaciją, skirti, kas yra tikra, o kas išgalvota. Mokomasi paklausti apie nesuprantamus dalykus. Mokomasi reikšti emocijas lietuvių gestų kalba. Dalyvaujama kūrybiniuose žaidimuose, kuriamos ir vaidinamos įvairios situacijos. Mokomasi pasakoti auditorijai ir prieš vaizdo kamerą. Mokomasi atpasakoti matytus dalykus, juos paaiškinti bei apibūdinti. Mokomasi perteikti rašytinį tekstą lietuvių gestų kalba. Kuriami trumpi informacinio pobūdžio tekstai.

25.2. Kalbos pažinimas.

25.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Aiškinamasi, kuo skiriasi gestikuliacija ir gestas, mimika ir veido išraiška. Eksperimentuojama su įvairiomis plaštakų formomis, susipažįstama su naujais gestais. Plėtojamas lietuvių gestų kalbos žodynas. Susipažįstama su daiktavardžio, veiksmažodžio ir būdvardžio lietuvių gestų kalboje funkcijomis. Mokomasi tiksliai rodyti ir suprasti pirštų abėcėlę, aptariamas ryšys su rašytine lietuvių kalbos forma. Mokomasi rodyti paprastus teiginius, klausimus, neiginius, tinkamai naudojant nerankinius elementus. Mokomasi vartoti tinkamus gestus, apibūdinant daiktus, reiškinius ir emocijas, suprasti gesto rodymo tempo reikšmę, gesto rodymo vietą ir erdvę.

25.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Aiškinamasi, kad lietuvių kalba ir lietuvių gestų kalba yra dvi skirtingos kalbos. Kalbamasi apie lietuvių gestų kalbą ir apie tai, kodėl reikia mokytis lietuvių kalbos ir lietuvių gestų kalbos. Gestų kalbos kultūra ir elgesys įvairioje aplinkoje. Elementarios žinios apie aplinkos garsus. Aptariamas garso ir judesio ryšys.

25.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

25.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Susipažįstama su kitais kurčiųjų bendruomenės nariais ir savo mokyklos istorija.

25.3.2. Kurčiųjų menas. Žaidžiami kurčiųjų žaidimai. Žiūrimos, sekamos, inscenizuojamos pasakos. Kuriami ir pristatomi klasei tekstai (trumpi pasakojimai pagal paveikslėlius, patirtį ir kt.) lietuvių gestų kalba, išsiaiškinami skirtumai tarp žanrų (pasakojimas, žinutė, instrukcija). Nagrinėjamos temos, padedančios ugdyti(s) kultūrinį, lingvistinį ir asmeninį tapatumą (gestų kalbos poezija ir kt.).

26. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės.

26.1. Kalbos vartojimas.

26.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Mokomasi dalyvauti pokalbyje (dialoge ir grupės diskusijose): pradėti pokalbį, jį tęsti, paklausti, atsakyti į klausimą, atsižvelgiant į adresatą ir situaciją, skiriant kas yra tikra ir kas išgalvota. Mokomasi perteikti informaciją lietuvių gestų kalba (pranešimas apie įvykį, nurodymas, instrukcija). Žaidžiami žaidimai, kurių metu vartojama gestų kalba. Mokomasi pasakoti apie save ir savo patirtį, perteikiant nuotaiką ir emocijas. Mokomasi perteikti rašytinį tekstą lietuvių gestų kalba. Mokomasi atpasakoti lietuvių gestų kalba papasakotus tekstus.

26.2. Kalbos pažinimas.

26.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Mokomasi vartoti taisyklingos formos gestus su atitinkama veido išraiška, tinkamai naudotis erdve (lokalizacija, vaidmenų kaita, rodymas, inscenizavimas). Susipažįstama su vyresnio amžiaus kurčių asmenų pasakojimais lietuvių gestų kalba. Plėtojamas lietuvių gestų kalbos žodynas. Kūno kalba, pasyvioji ir aktyvioji ranka. Pirštų abėcėlės supratimas ir tikslus vartojimas. Mokomasi naudotis lietuvių gestų kalbos žodynėliais. Žaidžiami žaidimai, naudojant įvairias plaštakos formas (kumštis, smilius ir pan.).

26.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Susipažįstama su gestų kalbos vertėjo veikla ir kompensacine technika.

26.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

26.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Susipažįstama su kurčiųjų bendruomene ir jos veikla.

26.3.2. Kurčiųjų menas. Aptariami vaikų literatūros kūrinėliai (meninio kūrinio turinys, forma, meninės išraiškos priemonės ir kt.). Mokomasi analizuoti ir atpasakoti literatūros kūrinį. Kuriami pasakojimai lietuvių gestų kalba, pasakojama klasei. Pasakojami skirtingos tematikos kūriniai lietuvių gestų kalba. Mokomasi raiškiai perteikti literatūros kūrinių personažų kalbą ir charakterius spektakliuose. Nagrinėjamos temos, padedančios ugdyti(s) kultūrinį, kalbinį tapatumą.

27. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės.

27.1. Kalbos vartojimas.

27.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Informacijos perdavimas (iš savo patirties, bendruomenės ar visuomenės gyvenimo, kitų dalykų ar kt.). Adresato sudominimo būdai. Rengiamas pristatymas. Kalbama atsižvelgiant į adresatą ir komunikacinę situaciją (pavyzdžiui, pasakų sekimas, padavimų, legendų, anekdotų pasakojimas jaunesniems mokiniams). Komunikacijos formos, vartojamos artimiausioje aplinkoje bendraujant lietuvių gestų kalba. Raiškos įvairumas skirtingose situacijose. Kalbiniai žaidimai, eksperimentai. Kalbinės raiškos skirtumai. Inscenizuojamos, vaidinamos įvairios situacijos (pagal galimybes įrašant). Dalyvaujama pokalbiuose apie pamokas, varžybas, kurčiųjų renginius, paveikslus, parodas, televizijos laidas, spektaklius ir pan. (pasakojama, aiškinama, reiškiama nuomonė). Aiškinamasi dažniau vartojamų sąvokų (ir iš kitų dalykų turinio) prasmė. Nagrinėjama savo raiška lietuvių gestų kalba, ieškoma sėkmės ar nesėkmės priežasčių ir numatomi tolesnio kalbos tobulinimo būdai.

27.2. Kalbos pažinimas.

27.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Gilinamos ir sisteminamos lietuvių gestų kalbos žinios. Plėtojamas lietuvių gestų kalbos žodynas. Mokomasi atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taikyti lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas.

27.2.1.1. Motyvacija gestų kalboje ir lietuvių kalboje, gesto ir gestikuliacijos, gramatinių ir ekspresyviųjų nerankinių elementų skirtumai.

27.2.1.2. Fonologinė gesto sandara (čeremos).

27.2.1.3. Daugiareikšmiai gestai, jų santykis su lietuvių kalbos žodžiais. Homonimai, sinonimai, antonimai.

27.2.1.4. Gestų darybos būdai: polisintetinių gestų daryba taikant proformas, sudurtinių gestų daryba, kiekinius daiktavardžius išreiškiančių gestų daryba. Kiti gestų atsiradimo būdai, seni ir nauji gestai.

27.2.1.5. Gesto ir žodžio morfologinės sandaros lyginimas.

27.2.1.6. Erdvės vartojimas. Erdvė kaip gramatinės raiškos priemonė. Vaidmenų kaita.

27.2.1.7. Ribų tarp sakinių ir vienarūšių sakinio dalių žymėjimas (galvos judesiai, sulaikymas, mirksnis ir kt.).

27.2.1.8. Skirtumai tarp lietuvių gestų kalbos ir kalkinės kalbos. Klaidų atpažinimas ir taisymas.

27.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Analizuojamas kalbos funkcionavimas visuomenėje, stebimi ir vertinami kalbos reiškiniai daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje.

27.2.2.1. Lietuvių gestų kalba – kurčiųjų bendruomenės turtas ir pasaulinės gestų kalbų šeimos narė. Gimtosios ir valstybinės kalbos samprata.

27.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

27.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Susipažįstama su kurčiųjų bendruomenės veikla Lietuvoje. Aptariama Lietuvos kurčiųjų meno, visuomenės veikėjų ir jų kūrinių reikšmė kultūros raidai ir dabarčiai.

27.3.2. Kurčiųjų menas. Literatūra kaip išmonė. Tikrovės pasaulis literatūroje. Aptariama, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Mokomasi glaustai atpasakoti tekstą ar jo dalį,

neiškreipiant esmės, rasti nurodytą informaciją tekste, skirti tikrus dalykus nuo išgalvotų. Nagrinėjami ir kuriami gestų kalbos poezijos, prozos tekstai ir pasakojimai lietuvių gestų kalba (pagrindinė mintis, veikėjų vaizdavimas, vaizdus pasakojimas). Perteikiami grožinės literatūros (prozos) tekstai gestų kalba, perkeltinės reikšmės raiškos galimybės. Literatūriniai žaidimai: inscenizuojami, improvizuojami, kuriami tekstai (pagal galimybes įrašant). Vaidmenys.

28. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės.

28.1. Kalbos vartojimas.

28.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Gaunama, renkama ir pristatoma informacija nurodytais tikslais (pavyzdžiui, medžiaga pranešimui, pasakojimai ir anekdotai iš kurčiųjų aplinkos ir tradicijų). Vertinamas pristatymas. Kritiškas klausymasis. Informacija iš lietuvių gestų kalbos šaltinių. Stebima ir tyrinėjama kalbos (pavyzdžiui, vaikų iš kurčiųjų ir girdinčiųjų šeimų, įvairių regionų atstovų, profesijų, kartų ar kt.) įvairovė. Konteksto (laikotarpio, vietos, situacijos, dalyvių) įtaka kalbai. Monologinis kalbėjimas pagal įvestis. Analizuojami ir vertinami įvairūs vaizdo įrašai. Diskutuojama apie meną, kultūrą bei kitomis aktualiomis temomis (pavyzdžiui, draugystė, atsakomybė, laisvė, orumas ir pan.). Interviu pagal pateiktus klausimus. Dalyvaujama viešuose pokalbiuose ar diskusijose. Nagrinėjama savo raiška lietuvių gestų kalba, ieškoma sėkmės ar nesėkmės priežasčių, numatomi tolesnio kalbos tobulinimo būdai.

28.2. Kalbos pažinimas.

28.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Gilinamos ir sisteminamos lietuvių gestų kalbos žinios. Plėtojamas lietuvių gestų kalbos žodynas. Mokomasi atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taikyti lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas.

28.2.1.1. Nerankiniai elementai: leksinės ir gramatinės jų funkcijos, mimika.

28.2.1.2. Fonologiniai lietuvių gestų kalbos procesai (asimiliacija, akomodacija, redukcija, dubliavimas).

28.2.1.3. Lietuvių gestų kalbos gestų leksinės ir gramatinės klasės, jų kaitymas, funkcijos tekste ir santykis su lietuvių kalbos dalimis.

28.2.1.4. Vertimas iš lietuvių kalbos perteikiant pagrindinę mintį, skirtumų tarp lietuvių kalbos ir lietuvių gestų kalbos, tarp rašytinės ir sakytinės lietuvių kalbos formos aptarimas.

28.2.1.5. Lietuvių gestų kalbos sakinių struktūra, gestų tvarka sakinyje ir nerankinių elementų sintaksinės funkcijos. Nerankiniai elementai ir intonacija.

28.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Analizuojamas kalbos funkcionavimas visuomenėje, stebimi ir vertinami kalbos reiškiniai daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje.

28.2.2.1. Įvairūs lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos variantai: dialektai, sociolektai, idiolektai, žargonas ir kt.

28.2.2.2. Diachroninio kalbos kitimo bruožai ir kalbėjimo stiliaus pasirinkimas atsižvelgiant į tekstą, situaciją ir komunikacines intencijas. Įvairaus amžiaus kurčiųjų kalba.

28.2.2.3. Kalbų ryšiai. Gestų ir žodžių skolinimasis kaip kalbos kitimo reiškinys. Kiti naujų gestų atsiradimo būdai, senų gestų nykimas.

28.2.2.4. Lietuvių gestų kalbos ir kitų šalių gestų kalbų istorija, tarptautinė gestų kalba, gestuno.

28.2.2.5. Įvairios pirštų abėcėlės (PA) ir jų istorija, gestai, padaryti su PA ženklais (daktilemomis). Tarptautinė PA.

28.2.2.6. Lietuvių gestų kalbos ir kalkinės gestų kalbos skirtumai, šių kalbų vartojimo sritys. Kitos gestų kalbos formos (pavyzdžiui, taktilinė kalba (kurčneregiams), dirbtinės gestų kalbos).

28.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

28.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Lietuvos kurčiųjų istorija. Aptariami esminiai Lietuvos kurčiųjų bendruomenės istorijos įvykiai ir reiškiniai, kultūriniai pasiekimai. Analizuojamas ir interpretuojamas kurčiųjų menininkų ir kitų kultūros kūrėjų vaidmuo bei jų darbų reikšmė.

28.3.2. Kurčiųjų menas. Literatūriniai bandymai. Kuriami įvairūs tekstai (realistiniai, fantastiniai, humoristiniai), atkreipiant dėmesį į kalbos ekspresyvumą įvairiose veiksmo situacijose.

Komizmo raiškos būdai. Vaizduojamos komiškos situacijos. Drama ir proza, drama ir spektaklis. Vaidinama įvairiems adresatams.

29. Mokymo(si) turinys. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės.

29.1. Kalbos vartojimas.

29.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Viešasis kalbėjimas. Informavimo, įtikinimo, proginės viešosios kalbos. Adresato sudominimo, dėmesio palaikymo priemonės. Rengiamas ir pristatomas projektas mažai pažįstamiems adresatams. Diskutuojama įvairiomis temomis (pavyzdžiui, gestų kalbos specifika įvairiose šalyse, jaunimo lietuvių gestų kalbos ypatumai, ar lietuvių gestų kalbos mokėjimas man asmeniškai vertingas ir pan.). Išsakomos nuomonės, požiūriai, argumentuojama. Samprotaujamojo teksto struktūra. Interviu pasirinkta tema. Rengiami klausimai, imamas, apibendrinamas ir įvertinamas interviu. Stebimi filmai, bendruomenės renginiai, dokumentinės ir diskusinės televizijos laidos (ar vaizdo įrašai su vertimu) (objektyvumas ir neobjektyvumas, manipuliacijos kalba). Aptariamas turinys ir įvairių efektų naudojimo dermė ir tikslingumas. Kuriami ir skelbiami gestų kalbos tekstai (pavyzdžiui, vaizdo laiškai kitoms mokykloms, interneto svetainėms ar pan.). Nagrinėjama saviraiška lietuvių gestų kalba, ieškoma sėkmės ar nesėkmės priežasčių ir numatomi tolesnio kalbos tobulinimo būdai.

29.2. Kalbos pažinimas.

29.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Gilinamos ir sisteminamos lietuvių gestų kalbos žinios. Plėtojamas lietuvių gestų kalbos žodynas. Mokomasi atsakingai, kūrybiškai ir tikslingai taikyti lietuvių gestų kalbos žinias, kalbos pažinimo strategijas.

29.2.1.1. Lietuvių gestų kalbos tekstų transkribavimas rašytine forma.

29.2.1.2. Gestų notacijos sistemos, vartojamos gestotyroje.

29.2.1.3. Lietuvių gestų kalbos leksika: skoliniai, naujadarai. Lietuvių gestų kalbos žodynai.

29.2.1.4. Lietuvių gestų kalbos gramatinės raiškos priemonės ir jų funkcijos. Lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos gramatinės raiškos lyginimas. Gestų daryba.

29.2.1.5. Lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos sakinių sudarymo būdai. Ribų žymėjimas.

29.2.1.6. Vertimas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą tiksliai perteikiant mintį tinkamai pasirinktu stiliumi. Perkeltinės reikšmės žodžių vertimas.

29.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Analizuojamas kalbos funkcionavimas visuomenėje, stebimi ir vertinami kalbos reiškiniai daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje.

29.2.2.1. Gestų kalbos vartojimas ugdant kurčiuosius.

29.2.2.2. Įvairių gestų kalbų panašumai ir skirtumai. Kitų šalių gestų kalbų įtaka lietuvių gestų kalbai.

29.2.2.3. Kalbų kitimo procesai ir priežastys. Kalba kaip gyvas ir nuolat kintantis reiškinys.

29.2.2.4. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija ir gestų kalba.

29.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

29.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Lietuvos kurčiųjų bendruomenės veikla. Kurčiųjų kultūros bruožai. Susipažįstama su pagrindinėmis savo bendruomenės, Lietuvos kurčiųjų draugijos ir kitų kurčiųjų organizacijų veiklos kryptimis. Aptariami kurčiųjų kultūros bruožai. Aptariamos ir vertinamos šiuolaikinės kurčiųjų kultūros tendencijos.

29.3.2. Kurčiųjų menas. Diskutuojama apie grožinius tekstus, aptariamos meninės raiškos priemonės ir kontekstai. Pristatomi ir interpretuojami poezijos tekstai. Teatro eksperimentai. Įvairių autorių ir savo sukurtų tekstų vaidinimas, inscenizavimas realioje ar įsivaizduojamoje scenoje, fiksavimas. Gestų kalbos meninės raiškos priemonių vartojimas.

30. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

30.1. Kalbos vartojimas.

30.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Viešasis kalbėjimas. Monologinė kalba. Rengiama kalba. Dalykinis pasisakymas. Diskutuojama socialinėmis ir kultūrinėmis temomis. Aptariami gestų kalbos vertėjo darbo vaizdo įrašai. Nagrinėjama saviraiška lietuvių gestų kalba, ieškoma sėkmės ar nesėkmės priežasčių ir numatomi tolesnio kalbos tobulinimo būdai.

30.2. Kalbos pažinimas.

30.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Įtvirtinamos ir atsakingai, kūrybiškai, tikslingai taikomos lietuvių gestų kalbos žinios. Tikslinama, turtinama ir gryninama kalbinė raiška.

30.2.1.1. Fonologinė gesto struktūra.

30.2.1.2. Lietuvių gestų kalbos dalių samprata. Reikšmės aiškinimas. Sinonimai, antonimai ir homonimai.

30.2.1.3. Pagrindiniai gestų darybos būdai.

30.2.1.4. Pagrindinių gramatinių funkcijų raiška lietuvių gestų kalboje ir lietuvių kalboje.

30.2.1.5. Sintaksinė lietuvių gestų kalbos raiška. Gestų tvarkos sakinyje modeliai ir variantai.

30.2.1.6. Vertimas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą ir atvirkščiai, tiksliai perteikiant reikšmę ir kitas teksto ypatybes.

30.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Analizuojamas kalbos funkcionavimas visuomenėje, stebimi ir vertinami kalbos reiškiniai daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje.

30.2.2.1. Gestų kalba kaip kurčiųjų bendruomenės pagrindas. Lietuvių gestų kalbos variantai ir bendrinės lietuvių gestų kalbos kūrimasis. Lietuvių kalbos įtaka lietuvių gestų kalbai.

30.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

30.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Kurčiųjų istorija. Nagrinėjama kurčiųjų istorija. Aptariama Lietuvos ir užsienio kurčiųjų bendruomenių, tarptautinių kurčiųjų organizacijų veikla, asmenybių vaidmuo.

30.3.2. Kurčiųjų menas. Įvairiais aspektais analizuojami, interpretuojami ir vertinami kurčiųjų meno reiškiniai, kūriniai. Plėtojami kultūrinės raiškos gebėjimai.

31. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

31.1. Kalbos vartojimas.

31.1.1. Pranešimo lietuvių gestų kalba kūrimas, perteikimas ir komunikacinė sąveika bei pranešimo analizė ir interpretavimas. Viešasis kalbėjimas. Monologinė kalba. Rengiama kalba. Dalykinis pasisakymas. Diskutuojama socialinėmis ir kultūrinėmis temomis.

31.2. Kalbos pažinimas.

31.2.1. Lietuvių gestų kalbos elementai, jų ryšiai bei funkcijos. Įtvirtinamos ir atsakingai, kūrybiškai, tikslingai taikomos lietuvių gestų kalbos žinios. Tikslinama, turtinama ir gryninama kalbinė raiška.

31.2.1.1. Pagrindinių gramatinių funkcijų raiška lietuvių gestų kalboje ir lietuvių kalboje.

31.2.1.2. Sintaksinė lietuvių gestų kalbos raiška. Gestų tvarkos sakinyje modeliai ir variantai.

31.2.1.3. Vertimas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą ir atvirkščiai, tiksliai perteikiant reikšmę ir kitas teksto ypatybes.

31.2.2. Kalba kaip socialinis kultūrinis reiškinys. Analizuojamas kalbos funkcionavimas visuomenėje, stebimi ir vertinami kalbos reiškiniai daugiakalbėje ir daugiakultūrėje aplinkoje.

31.2.2.1. Jaunimo kalbos ypatumai ir vartojimo sritys.

31.3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška.

31.3.1. Kurčiųjų bendruomenė ir jos veikla. Kurčiųjų istorija. Kurčneregiai. Aptariami kurčiųjų istorijos svarbiausi įvykiai, reiškiniai, siejant su kurčiųjų kultūriniais pasiekimais. Nusakomi kurčneregių komunikacijos ypatumai.

31.3.2. Kurčiųjų menas. Įvairiais aspektais analizuojami, interpretuojami ir vertinami kurčiųjų meno reiškiniai, kūriniai. Plėtojami kultūrinės raiškos gebėjimai.

VI SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

32. Mokinių lietuvių gestų kalbos pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Jais remiamasi stebint mokinio individualią pažangą ir priimant sprendimus apie mokinio lietuvių gestų kalbos pasiekimus. Pasiekimų lygiai taikomi vertinant tam tikro laikotarpio

mokinių pasiekimus, o ne pavienius, fragmentinius mokinių darbus. Pasiekimų lygių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Vertinami ir skatinama įsivertinti visų lietuvių gestų kalbos pasiekimų sričių – kalbos vartojimo, kalbos pažinimo, kurčiųjų kultūros pažinimo ir kultūrinės raiškos – pasiekimai.

33. Pradiniame ugdyme taikomas mokinių individualios pažangos vertinimas – vertinimo principas, pagal kurį lyginant dabartinius mokinio pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama konkretaus mokinio daroma pažanga. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą. Pažymiais (balais) ar jų pakaitalais (raidėmis, ženklais, simboliais, procentais ir pan.) mokinių pasiekimai nevertinami ir viešai tarpusavyje nelyginami.

34. Norint priimti teisingus sprendimus dėl mokinio pasiektų lietuvių gestų kalbos mokymo(si) rezultatų pagrindiniame ir viduriniame ugdyme, tarpiniai momentiniai vertinimai turėtų būti orientuoti į kokybinį grįžtamąjį ryšį, vengiant skaitinės vertinimo raiškos. Kai vidiniu apibendrinamuoju vertinimu baigus temą, skyrių, kursą, programą mokinio lietuvių gestų kalbos pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis lygis (1) – 4, patenkinamas lygis (2) – 5–6, pagrindinis lygis (3) – 7–8, aukštesnysis lygis (4) – 9–10.

35. III ar (ir) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

36. Mokinio, kuris mokosi pagal pritaikytą bendrojo ugdymo programą, mokymo(si) pažanga ir pasiekimai ugdymo procese vertinami pagal Programoje numatytus pasiekimus, vertinimo kriterijai aptariami su mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), švietimo pagalbą teikiančiais specialistais, susitariama, kokiais aspektais bus pritaikomas mokinio pasiekimų vertinimas ir pa(si)tikrinimų būdai, kaip jie derės su Programoje numatytais pasiekimų lygiais. Dėl mokinio, kuris mokosi pagal individualizuotą ugdymo programą, mokymo(si) pasiekimų vertinimo (būdų, periodiškumo) ir įforminimo susitariama mokykloje. Susitarimai priimami, atsižvelgiant į mokinio galias ir vertinimo suvokimą, specialiuosius ugdymosi poreikius, numatomą pažangą, tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimus.

37. Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių pasiekimų augimą rodančios skalės ir sąvokos:

37.1. savarankiškumo:

37.1.1. padedamas – procesą moderuoja ir jame dalyvauja mokytojas ar kitas asmuo;

37.1.2. naudodamasis netiesiogine pagalba – užduotis atlieka atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, naudodamasis papildomai pateikta medžiaga, vadovaudamasis pateiktais kriterijais;

37.1.3. savarankiškai – užduotį atlieka be pagalbos, susidūręs su kliūtimis, randa būdų jas įveikti.

37.2. konteksto:

37.2.1. artima aplinka – mokiniui pažįstama, kasdienė aplinka (pavyzdžiui, mokyklos, namų);

37.2.2. įprastas kontekstas – jau nagrinėtos reiškinio, proceso sąlygos, aplinkybės;

37.2.3. naujas, neįprastas kontekstas – dar nenagrinėtos reiškinio, proceso sąlygos, aplinkybės, reikalaujančios naujų sprendimų.

VII SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMIAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

38. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidės ir skaičių junginiu (pavyzdžiui, A1.1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį, pirmas skaičius – pasiekimų grupę, antras skaičius – pasiekimą, o trečias skaičius – pasiekimų lygį.

39. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			
Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta (A1.1.1).	Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, padedamas atsako vartodamas gestus ir gestikuliaciją (A1.1.2).	Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, atsako vartodamas paprastus gestus ir gestikuliaciją (A1.1.3).	Bendraudamas su bendraamžiais, juos supranta, klausia, atsako vartodamas gestus ir gestikuliaciją (A1.1.4).
Padedamas atsako į suaugusiojo klausimus (A1.2.1).	Padedamas atsako į suaugusiojo klausimus, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį (A1.2.2).	Atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį (A1.2.3).	Užmezga pokalbį ir atsako į suaugusiojo klausimus, ko nors nesuprasdamas paprašo klausimą pakartoti, pradeda, tęsia ir užbaigia pokalbį (A1.2.4).
Padedamas dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose) (A1.3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose) (A1.3.2).	Noriai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose) (A1.3.3).	Aktyviai dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose: kuria įvairias situacijas (parduotuvėje, gydytojo kabinete, mokykloje, namuose). Svarsto, nagrinėja nesusikalbėjimo priežastis (A1.3.4).
Informaciją sieja su patirtimi, atsako į su vertinimu susijusius klausimus (A1.4.1).	Informaciją sieja su patirtimi, vertina pagal vieną nurodytą kriterijų (A1.4.2).	Informaciją sieja su patirtimi, vertina pagal nurodytus kriterijus (A1.4.3).	Informaciją sieja su patirtimi, vertina pagal susitartus kriterijus (A1.4.4).
Padedamas glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Padedamas gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę (A1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Naudodamasis netiesiogine pagalba gestų kalba	Glaustai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Gestų kalba perduoda lietuvių kalbos teksto esmę (A1.5.3).	Glaustai ir aiškiai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą (A1.5.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	perduoda lietuvių kalbos teksto esmę (A1.5.2).		
Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus kelis trumpus klausimus (A1.6.1).	Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus trumpus klausimus (A1.6.2).	Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.4).
Padedamas pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Padedamas pasako svarbiausius duomenis apie save: vardą, pavardę, savo amžių (A1.7.1).	Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Pasako svarbiausius duomenis apie save: vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi (A1.7.2).	Pagal pavyzdį kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save: pasako vardą ir pavardę, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius (A1.7.3).	Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Papasakoja apie save: pasako vardą ir pavardę, vardą-gestą, amžių, kur gyvena, kurioje mokykloje, kelintoje klasėje mokosi, apie savo šeimą, pomėgius (A1.7.4).
Padedamas trumpai pasakoja apie tikrus įvykius (A1.8.1).	Pasakodamas apie tikrus įvykius, įterpia į juos išgalvotų dalykų (A1.8.2).	Pasakodamas apie tikrus įvykius, neįterpia į juos išgalvotų dalykų (A1.8.3).	Vaizdžiai pasakoja apie tikrus įvykus, neįterpia į juos išgalvotų dalykų (A1.8.4).
Padedamas apibūdina daiktą (A1.9.1).	Padedamas apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.2).	Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.3).	Dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.4).
Padedamas pasako savo nuomonę apie gerai pažįstamus dalykus (A1.10.1).	Keliais sakiniais išsako savo ar persako kitų nuomones apie gerai pažįstamus dalykus (A1.10.2).	Išsako savo ar persako kitų nuomones apie gerai pažįstamus dalykus (A1.10.3).	Išsako savo ar persako kitų nuomones apie gerai pažįstamus dalykus, pagrindžia remdamasis patirtimi (A1.10.4).
Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai) (A1.11.1).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) (A1.11.2).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.3).	Pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.4).
Padedamas taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas (A1.12.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas,	Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą,	Taiko skirtingas rekomenduojamas kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą (A1.12.2).	situaciją ir adresatą (A1.12.3).	situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			
Moka pirštų abėcėlę (B1.1.1).	Moka ir vartoja pirštų abėcėlę (B1.1.2).	Moka pirštų abėcėlę ir tinkamai ją vartoja (B1.1.3).	Moka pirštų abėcėlę, laisvai ją vartoja (B1.1.4).
Skiria gestus, reiškiančius daiktų pavadinimus (B1.2.1).	Skiria gestus, reiškiančius daiktų ir veiksmų pavadinimus (B1.2.2).	Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmų ir požymių pavadinimus (B1.2.3).	Skiria gestus, reiškiančius daiktų, veiksmų, požymių ir prieveiksmių pavadinimus (B1.2.4).
Vartoja tinkamus gestus, apibūdindamas daiktus (B1.3.1).	Vartoja tinkamus gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius (B1.3.2).	Vartoja tinkamus gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas (B1.3.3).	Vartoja tinkamus, tikslius gestus, apibūdindamas daiktus, reiškinius ir emocijas (B1.3.4).
Padedamas taisyklingai parodo gestus (B1.4.1).	Taisyklingai parodo gestus (B1.4.2).	Taisyklingai parodo gestus, jungia gestus į frazes (B1.4.3).	Taisyklingai parodo gestus, jungia gestus į frazes, sakinius (B1.4.4).
Padedamas eksperimentuoja su plaštakos formomis (B1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus (B1.5.2).	Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria gestus (B1.5.3).	Aktyviai eksperimentuoja su plaštakos formomis, kuria taisyklingos formos gestus (B1.5.4).
Atpažįsta, kuri kalba yra jo gimtoji, padedamas žaidžia kalbinius žaidimus (B2.1.1).	Atpažįsta, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus (B2.1.2).	Domisi kalba: suvokia, kuri kalba yra jo gimtoji, žaidžia kalbinius žaidimus (B2.1.3).	Domisi kalba: pritaikydamas žinias ir patyrimą žaidžia kalbinius žaidimus (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			
Padedamas mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka naudotis nurodytomis medijomis (C1.1.1).	Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei. Domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka naudotis įvairiomis medijomis (C1.1.2).	Suvokia save kaip asmenį, priklausantį kurčiųjų bendruomenei. Aktyviai domisi ir mokosi žaisti kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka atsakingai naudotis įvairiomis medijomis (C1.1.3).	Suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Žaidžia kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka atsakingai naudotis įvairiomis medijomis (C1.1.4).
Pagal išgales kuria pasakojimus pagal	Pagal išgales kuria pasakojimus pagal	Pagal išgales kuria pasakojimus pagal	Pagal išgales kuria vaizdingus

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
paveikslėlius. Padedamas dalyvauja pasakų inscenizacijose (C1.2.1).	paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus. Padedamas dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinių vaidinimuose (C1.2.2).	paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinių vaidinimuose (C1.2.3).	pasakojimus pagal paveikslėlius, patirtį ir kitokio pobūdžio tekstus, pristato juos klasei. Noriai dalyvauja ir vadovauja pasakų inscenizacijose, dramos kūrinių vaidinimuose (C1.2.4).
Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius (C1.3.1).	Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veikėjus (C1.3.2).	Padedamas aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus (C1.3.3).	Aptaria nesudėtingo kūrinio turinį: įvykius, veiksmo vietą, laiką, veikėjus (C1.3.4).
– (C1.4.1)	– (C1.4.2)	– (C1.4.3)	– (C1.4.4)

40. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			
Padedamas bendrauja atsižvelgdamas į adresatą (A1.1.1).	Padedamas bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją (A1.1.2).	Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją (A1.1.3).	Bendrauja atsižvelgdamas į adresatą, kalbos vartojimo situaciją. Supranta pokalbio esmę (A1.1.4).
Padedamas užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia (A1.2.1).	Padedamas užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką (A1.2.2).	Užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką (A1.2.3).	Tinkamai užmezga pokalbį su suaugusiu asmeniu, jį palaiko ir užbaigia. Reaguoja į pašnekovo kalbos nuotaiką (A1.2.4).
Padedamas kuria komunikacinius žaidimus (A1.3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba kuria komunikacinius žaidimus (A1.3.2).	Pagal savo galimybes kuria įvairius komunikacinius žaidimus (A1.3.3).	Pagal savo galimybes kuria ir vadovauja įvairiems komunikaciniams žaidimams (A1.3.4).
Informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal nurodytus kriterijus (A1.4.1)	Informaciją sieja su sava patirtimi, vertina pagal susitartus kriterijus (A1.4.2)	Informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, vertina pagal susitartus kriterijus (A1.4.3).	Informaciją sieja su sava patirtimi ir kontekstu, ją komentuoja ir kritiškai vertina pagal susitartus kriterijus (A1.4.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Padedamas atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą (A1.5.1).	Atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą (A1.5.2).	Nuosekliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą ir padedamas naudojasi gestų kalbos žodynais (A1.5.3).	Nuosekliai ir tiksliai atpasakoja gestų kalba papasakotą tekstą. Nuosekliai atpasakoja gestų kalba lietuvių kalbos tekstą ir savarankiškai naudojasi gestų kalbos žodynais (A1.5.4).
Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.2).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (A1.6.4).
Padedamas kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Trumpai papasakoja apie save, prisistato (A1.7.1).	Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus. Papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė (A1.7.2).	Savarankiškai kuria trumpus informacinio pobūdžio tekstus ir pristato juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė (A1.7.3).	Savarankiškai kuria išsamius informacinio pobūdžio tekstus ir pristato juos klasės draugams. Įtaigiai papasakoja skirtingiems adresatams apie save, apie tai, ką matė, patyrė, jautė (A1.7.4).
Padedamas atsako į klausimus (A1.8.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba papasakoja matytą ar patirtą įvykį (A1.8.2).	Trumpai papasakoja paties patirtą nutikimą (A1.8.3).	Įdomiai, gyvai papasakoja patirtą ar matytą įvykį (A1.8.4).
Padedamas apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.1).	Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį (A1.9.2).	Padedamas dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) (A1.9.3).	Dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį ir procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) (A1.9.4).
Išsako savo nuomonę apie gerai pažįstamus dalykus (A1.10.1).	Išsako savo nuomonę apie gerai pažįstamus dalykus, ją pagrindžia remdamasis patirtimi, kai yra suteikiama pagalba (A1.10.2).	Išsako savo nuomonę apie gerai pažįstamus dalykus, ją pagrindžia remdamasis patirtimi (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę, ją tinkamai pagrindžia remdamasis patirtimi ir gerai žinomu kontekstu (A1.10.4).
Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji) (A1.11.1).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai) (A1.11.2).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.3).	Pasirenka raišką atsižvelgdamas į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali) (A1.11.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą (A1.12.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso (A1.12.2).	Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso (A1.12.3).	Taiko pagrindines kompensavimo strategijas, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą, situaciją ir adresatą; remiasi ankstesnėmis žiniomis, bando ir pasitaiso. Reflektuoja savo veiksmus (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			
Supranta pirštų abėcėlę (B1.1.1).	Supranta ir rodo pirštų abėcėlę (B1.1.2).	Tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.3).	Tiksliai rodo ir laisvai supranta pirštų abėcėlę (B1.1.4).
Taisyklingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės reikšmės gestus (B1.2.1).	Taisyklingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės, prieveiksminės reikšmės gestus (B1.2.2).	Taisyklingai ir tikslingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės, prieveiksminės reikšmės gestus (B1.2.3).	Taisyklingai ir tikslingai vartoja daiktavardinės, veiksmažodinės, būdvardinės, prieveiksminės reikšmės gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą (B1.2.4).
Padedamas sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas (B1.3.1).	Sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas (B1.3.2).	Taisyklingai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas (B1.3.3).	Taisyklingai ir tiksliai sudaro frazes pagal lietuvių gestų kalbos normas (B1.3.4).
Parodo gestus, jungia juos į frazes (B1.4.1).	Parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius (B1.4.2).	Taisyklingai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą (B1.4.3).	Taisyklingai ir tiksliai parodo gestus, jungia juos į frazes, sakinius, tekstą (B1.4.4).
Padedamas vartoja gestus su mimika, naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba (B1.5.1).	Vartoja gestus su mimika, naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba (B1.5.2).	Vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba (B1.5.3).	Tinkamai vartoja taisyklingos formos gestus su atitinkama mimika, tinkamai naudojasi erdve, reikšdamas mintis lietuvių gestų kalba (B1.5.4).
Domisi kalba, padedamas pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais (B2.1.1).	Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais (B2.1.2).	Domisi kalba, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais (B2.1.3).	Domisi kalba, supranta, kad kalba nuolat kinta, pritaiko žinias ir patyrimą kalbėdamas su kurčiaisiais ir girdinčiaisiais (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Žaidžia kurčiųjų žaidimus. Padedamas moka atsakingai naudotis medijomis (C1.1.1).	Suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Žaidžia kurčiųjų žaidimus. Naudodamasis netiesiogine pagalba dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Naudodamasis netiesiogine pagalba mokosi atsakingai naudotis medijomis (C1.1.2).	Aiškiai suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Pagal savo galimybes ir poreikius aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams. Mokosi atsakingai naudotis medijomis, supažindinamas su intelektinės nuosavybės sąvoka (C1.1.3).	Aiškiai suvokia save kaip kurčią asmenį, priklausantį kultūrinei mažumai, kurios gimtoji kalba yra lietuvių gestų kalba. Aktyviai dalyvauja kurčiųjų bendruomenės organizuojamoje veikloje (meninėje, sportinėje, klubų ir kt.). Žaidžia ir vadovauja kurčiųjų žaidimams. Atsakingai naudojasi medijomis (C1.1.4).
Padedamas pagal išgales kuria pasakojimus. Perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką (C1.2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas (C1.2.2).	Pagal išgales kuria pasakojimus, pasakas ar pan. Raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas (C1.2.3).	Pagal išgales kuria vaizdingus pasakojimus, pasakas ar pan. Meniškai ir raiškiai perteikia personažų kalbą ir charakterius sekdamas pasaką, vaidindamas ar improvizuodamas (C1.2.4).
Padedamas suvokia meninio kūrinio grožį (C1.3.1).	Suvokia meninio kūrinio grožį (C1.3.2).	Intuityviai suvokia meninio kūrinio grožį ir išreiškia savo įspūdžius gestų kalba (C1.3.3).	Suvokia meninio kūrinio grožį ir tinkamai išreiškia savo įspūdžius gestų kalba (C1.3.4).
– (C1.4.1)	– (C1.4.2)	– (C1.4.3)	– (C1.4.4)

41. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			
Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
pokalbio esmę, atsako į mokytojo, bendraklasio klausimus (A1.1.1).	pokalbio esmę, klausia, atsako (A1.1.2).	pokalbio esmę, klausia, atsako, reiškia savo nuomonę (A1.1.3).	supranta pokalbio esmę, tinkamai klausia, atsako, reiškia savo nuomonę (A1.1.4).
Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Paklausia padedant vertėjui įprastomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, mokykloje, renginyje) (A1.2.1).	Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją. Paklausia padedant vertėjui įprastomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, mokykloje, renginyje) (A1.2.2).	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir stengiasi tinkamai reaguoti, jo nepertraukti, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Paklausia ir atsako padedant vertėjui įprastomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, mokykloje, renginyje) (A1.2.3)	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais asmenimis. Stebi pašnekovo reakciją ir tinkamai reaguoja, jo nepertraukia, mandagiai perklausia, paprašo paaiškinti. Bendrauja padedant vertėjui įprastomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, mokykloje, renginyje) (A1.2.4).
– (A1.3.1)	– (A1.3.2)	– (A1.3.3)	– (A1.3.4)
Padedamas vertina teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) (A1.4.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vertina teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) (A1.4.2).	Vertina teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) (A1.4.3).	Vertina teksto paskirtį (informuoti, įtikinti, paskatinti ir pan.) ir autoriaus intencijas (A1.4.4).
Padedamas atpasakoja tekstą (A1.5.1).	Atpasakoja tekstą (A1.5.2).	Atpasakoja tekstą neiškreipdamas pagrindinės minties (A1.5.3).	Nuosekliai atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę mintį (A1.5.4).
Padedamas randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus (A1.6.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas (A1.6.2).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, padaro išvadas, išsiaiškina nesuprantamus dalykus (gestus, klausimus) klausinėdamas (A1.6.4).
Padedamas perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją (A1.7.1).	Perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, kurios padeda adresatui suvokti informaciją (A1.7.2).	Tiksliai perteikia informaciją. Naudojasi pasiūlytais būdais ir priemonėmis, padedančiomis adresatui suvokti informaciją	Tiksliai perteikia informaciją, geba tinkamai pasirinkti būdus ir priemones, padedančias adresatui suvokti informaciją (A1.7.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
		(A1.7.3).	
Padedamas pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus (A1.8.1).	Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi (A1.8.2).	Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone (A1.8.3).	Pasakoja nesudėtingos kompozicijos pasakojimus, grįstus patirtimi bei išmone, motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo elementų (A1.8.4).
Padedamas apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) (A1.9.1).	Nuosekliai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) (A1.9.2).	Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma) (A1.9.3).	Nuosekliai, dalykiškai apibūdina daiktą, įvykį, procesą (papasakoja, kaip kas nors daroma), įvairius objektus, palygina juos (A1.9.4).
Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus (A1.10.1).	Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina (A1.10.2).	Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie konkrečius, gerai pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais pasiūlytais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.) (A1.10.4).
Padedamas pasirenka raišką (A1.11.1).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) (A1.11.2).	Padedamas pasirenka raišką atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali ir oficiali) (A1.11.3).	Pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgiant į adresatą (bendraamžiai, artimieji, mokytojai, kiti suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (neoficiali ir oficiali) (A1.11.4).
Padedamas bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus (A1.12.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą (A1.12.2).	Bando ir eksperimentuoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: patikslinimo ir informacinius klausimus, pauzes, persakymą kitais gestais, tiesioginį pagalbos prašymą (A1.12.3).	Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus (B1.1.1).	Tiksliai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus (B1.1.2).	Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus ir pirštų abėcėlės ženklus (B1.1.3).	Tiksliai ir taisyklingai rodo gestus atitinkama veido išraiška ir pirštų abėcėlės ženklus (B1.1.4).
Vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus (B1.2.1).	Vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Padedamas ištaiso nurodytą gestą (B1.2.2).	Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Moka ištaisyti nurodytą klaidą (B1.2.3).	Tinkamai vartoja vienareikšmius ir daugiareikšmius gestus. Randa ir moka ištaisyti klaidą (B1.2.4).
Nežinodamas reikiamo gesto, padedamas išreiškia mintį gestikuliacija (B1.3.1).	Nežinodamas reikiamo gesto, išreiškia mintį gestikuliacija (B1.3.2).	Nežinodamas reikiamo gesto, tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija (B1.3.3).	Tinkamai išreiškia mintį gestikuliacija ir taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus (B1.3.4).
Nusako erdvės ir laiko santykius (B1.4.1).	Nusako erdvės ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis (B1.4.2).	Taisyklingai nusako erdvės ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis (B1.4.3).	Taisyklingai ir tiksliai nusako erdvės ir laiko santykius, lygina su lietuvių kalbos erdvės ir laiko prielinksnių konstrukcijomis (B1.4.4).
Sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą (B1.5.1).	Sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita) (B1.5.2).	Tinkamai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita) (B1.5.3).	Tinkamai ir tiksliai sudaro sakinius, perteikia kito žmogaus kalbą ir reakcijas (vaidmenų kaita) (B1.5.4).
Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kad kalba nuolat kinta (B2.1.1).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta (B2.1.2).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kad kalba nuolat kinta, paaiškina gestų kalbos ir lietuvių kalbos statusą (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina gestų kalbos ir lietuvių kalbos statusą (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			
Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę. Atsakingai naudojasi medijomis (C1.1.1).	Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę, dalyvauja jos veikloje. Atsakingai naudojasi medijomis. Padedamas nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus (C1.1.2).	Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje. Atsakingai naudojasi medijomis. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje, domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Atsakingai naudojasi medijomis. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus. Aptaria medijų daromą

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
			įtaką (C1.1.4).
Padedamas aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota (C1.2.1).	Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota (C1.2.2).	Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką (C1.2.3).	Aptaria, kas literatūros kūrinyje primena tikrovę, kas išgalvota. Gestų kalba perteikia (atpasakoja peržiūrėjęs arba perskaitęs tekstą) kūrinio ištrauką, pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.4).
Padedamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas. Pagal pateiktus klausimus padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.1).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą. Pagal pateiktus klausimus išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.2).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus. Pagal pateiktus klausimus, teiginius ar modelį išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.3).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: įvardija gestų kalba pateikto kūrinio temą, apibūdina veiksmo vietą ir laiką, veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jo teigiamas vertybes (C1.3.4).
– (C1.4.1)	– (C1.4.2)	– (C1.4.3)	– (C1.4.4)

42. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			
Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę (A1.1.1).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako (A1.1.2).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, prieštarauja, argumentuoja (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina, pateikia pavyzdžių (A1.1.4).
Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais	Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį neoficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
asmenimis. Reaguoja į pašnekovo reakciją. Bendrauja padedant vertėjui (A1.2.1).	asmenimis. Gyvai reaguoja į pašnekovo reakciją, išklauso jį, palaiko, paskatina. Bendrauja padedant vertėjui: išsiaiškina dar kartą paklausdamas (A1.2.2).	asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, išklauso jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Bendrauja padedant vertėjui: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas (A1.2.3).	asmenimis. Gyvai ir tiksliai reaguoja į pašnekovo reakciją, išklauso jį, tinkamai palaiko, paskatina, išreiškia nepritarimą. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Bendrauja padedant vertėjui: išsiaiškina dar kartą paklausdamas, plačiau paaiškina, jei mato, kad buvo nesuprastas (A1.2.4).
– (A1.3.1)	– (A1.3.2)	– (A1.3.3)	– (A1.3.4)
Padedamas vertina teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (A1.4.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vertina teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (A1.4.2).	Vertina teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija) (A1.4.3).	Vertina teksto paskirtį ir autoriaus intencijas (įkalbinėjimas, įtikinėjimas, melas, propaganda, kalbinė agresija). Padedamas vertina teksto daromą poveikį (A1.4.4).
Atpasakoja tekstą (A1.5.1).	Atpasakoja tekstą, suformuluoja pagrindinę teksto mintį (A1.5.2).	Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį (A1.5.3).	Atpasakoja tekstą nurodytu būdu (nuosekliai, glaustai, atrenkant), suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją (A1.5.4).
Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas (A1.6.1).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus (A1.6.2).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus (A1.6.3).	Randa tekste informaciją pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą ir padaro tiesiogines išvadas. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas keldamas klausimus, dar kartą žiūrėdamas, ieškodamas informacijos žodynuose, remdamasis pateiktu modeliu, atsakydamas į klausimus. Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja (A1.6.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti (A1.7.1).	Tiksliai perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti (A1.7.2).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Padedamas renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti (A1.7.3).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Renkasi tinkamus būdus bei priemones, kad padėtų adresatui ją suvokti (A1.7.4).
Padedamas pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus (A1.8.1).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus (A1.8.2).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo elementų (A1.8.3).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų (A1.8.4).
Dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus (A1.9.1).	Dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta) (A1.9.2).	Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina procesą (kaip kas nors vyksta) (A1.9.3).	Nuosekliai, dalykiškai ar meniškai apibūdina įvairius objektus, juos palygina, paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka) (A1.9.4).
Išsako savo nuomonę apie menkiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi patirtimi ir nurodytu šaltiniu (A1.10.1).	Išsako savo nuomonę apie menkiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi patirtimi ir kitais pasiūlytais šaltiniais (A1.10.2).	Išsako savo nuomonę apie menkiau pažįstamus dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais šaltiniais (kitų pasakojimais, perskaitytomis knygomis, internetu ir pan.) (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi savo patirtimi bei kitais pasirinktais šaltiniais (A1.10.4).
Pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (A1.11.1).	Pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali) (A1.11.2).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (pažįstami adresatai: jaunesni, bendraamžiai, suaugusieji) ir komunikavimo situaciją (oficiali ir neoficiali) (A1.11.3).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (įvairios oficialios situacijos) (A1.11.4).
Padedamas parenka įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus	Naudodamasis netiesiogine pagalba parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius	Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus	Parenka ir derina įvairias kompensavimo strategijas: kalbos sinonimijos priemones, emocinius pasakymus, retorinius klausimus,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
(A1.12.1).	pasakymus, retorinius klausimus (A1.12.2).	(A1.12.3).	žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			
Padedamas vartoja gestus atitinkama veido išraiška, rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.1).	Vartoja gestus atitinkama veido išraiška, rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.2).	Vartoja taisyklingos formos gestus atitinkama veido išraiška, tiksliai rodo ir supranta pirštų abėcėlę (B1.1.3).	Vartoja taisyklingos formos naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus (B1.1.4).
Vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus (B1.2.1).	Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa netinkamai pavartotą savo gestą (B1.2.2).	Tinkamai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą (B1.2.3).	Tinkamai ir tiksliai vartoja perkeltinės reikšmės gestus, sinonimus ir antonimus. Randa ir ištaiso netinkamai pavartotą savo gestą (B1.2.4).
Vartoja įvairios darybos gestus (B1.3.1).	Vartoja įvairios darybos gestus, palygina lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos darybos būdus (B1.3.2).	Taisyklingai vartoja įvairios darybos gestus, palygina lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos darybos būdus (B1.3.3).	Taisyklingai ir tiksliai vartoja įvairios darybos gestus, palygina lietuvių gestų kalbos ir lietuvių kalbos darybos būdus (B1.3.4).
Padedamas vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą (B1.4.1).	Vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą (B1.4.2).	Taisyklingai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą (B1.4.3).	Taisyklingai ir tiksliai vartoja gestus remdamasis žiniomis apie jų kaitybą (B1.4.4).
Padedamas vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus (B1.5.1).	Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus (B1.5.2).	Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniams santykiams reikšti (B1.5.3).	Vartoja sintaksinę funkciją atliekančius nerankinius elementus; naudoja erdvę įvairiems sintaksiniams santykiams reikšti. Palygina su lietuvių kalbos sintakse (B1.5.4).
Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kaip kalba nuolat kinta (B2.1.1)	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip kalba nuolat kinta (B2.1.2).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta. Paaiškina lietuvių gestų kalbos vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
			kalbomis (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			
Pažįsta savo – kurčiųjų – bendruomenę ir aktyviai dalyvauja jos veikloje, domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Atsakingai naudojasi medijomis. Aptaria medijų daromą įtaką. Nurodo, kaip etiškai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus. Aptaria medijų daromą įtaką (C1.1.1).	Domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Kurčiųjų kultūros kūrėjo gebėjimus pritaiko praktiškai. Aptaria medijų daromą įtaką. Nurodo, kaip etiškai, atsakingai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus (C1.1.2).	Aktyviai domisi kurčiųjų istorija ir kultūra. Kurčiųjų kultūros kūrėjo gebėjimus pritaiko praktiškai. Analizuoja, aptaria medijų daromą įtaką. Nurodo, kaip etiškai, atsakingai ir legaliai vartoti intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria. Vertina medijų kultūrą. Atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.4).
Padedamas gestų kalba perteikia prozos bei dramos kūrinių ištraukas (C1.2.1).	Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas (C1.2.2).	Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas, padedamas pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia (verčia) prozos bei dramos kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.4).
Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas. Padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.1).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį. Naudodamasis netiesiogine pagalba išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jame teigiamas vertybes (C1.3.2).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jame teigiamas vertybes (C1.3.3).	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, pagrindinę mintį, apibūdina veikėjus, nusako jų kūrimo būdus. Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį ir jame teigiamas vertybes. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos (C1.3.4).
– (C1.4.1)	– (C1.4.2)	– (C1.4.3)	– (C1.4.4)

43. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales (A1.1.1).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, vertina (A1.1.2).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, vertina, apibendrina (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, išsako nuomonę, prieštarauja, vertina, apibendrina (A1.1.4).
Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Bendrauja padedant vertėjui (A1.2.1).	Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Bendrauja padedant vertėjui, pasirenka kalbinę raišką (A1.2.2).	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedant vertėjui, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką (A1.2.3).	Tinkamai ir tiksliai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį oficialioje situacijoje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Stebi ir koreguoja savo reakciją pokalbio metu, laikosi pagrindinių pokalbio etikos reikalavimų. Laisvai bendrauja padedant vertėjui, pasirenka situacijai tinkamą kalbinę raišką, numato galimas bendravimo strategijas keičiantis situacijai (A1.2.4).
– (A1.3.1)	– (A1.3.2)	– (A1.3.3)	– (A1.3.4)
Padedamas vertina teksto daromą poveikį (A1.4.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vertina teksto daromą poveikį (A1.4.2).	Vertina teksto daromą poveikį (A1.4.3).	Apibūdina ir vertina teksto daromą poveikį (A1.4.4).
Padedamas suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją (A1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją (A1.5.2).	Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir paaiškina ją (A1.5.3).	Suformuluoja pagrindinę teksto mintį ir išsamiai paaiškina ją (A1.5.4).
Padedamas daro apibendrinančias išvadas pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą (A1.6.1).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą (A1.6.2).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuotai išsako savo požiūrį, remdamasis savo žiniomis. Palygina savo ir kitų požiūrį. Išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
		tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.3).	sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.4).
Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Padedamas renkasi informacijos perteikimo būdus bei priemones (A1.7.1).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus bei priemones (A1.7.2).	Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus bei priemones (A1.7.3).	Tiksliai, aiškiai ir įtaigiai perduoda informaciją. Savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, priemones bei įvairius informacijos šaltinius (A1.7.4).
Pasakoja patirtimi grįstus pasakojimus, įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų (A1.8.1).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus (A1.8.2).	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą (A1.8.3).	Nuotaikingai pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo, argumentavimo elementų. Žino savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas nuolat tobulina savo tekstą (A1.8.4).
Paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka) (A1.9.1).	Dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka) (A1.9.2).	Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka) (A1.9.3).	Nuosekliai, dalykiškai paaiškina sąvokas, argumentuoja, analizuoja procesą (kodėl taip nutinka) (A1.9.4).
Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus vertina (A1.10.1).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi pasiūlytais šaltiniais (A1.10.2).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, gana abstrakčius dalykus, vertina, argumentuoja, polemizuoja remdamasis įvairiais šaltiniais (A1.10.4).
Padedamas pasirenka kalbinę raišką ir turinį (A1.11.1).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (A1.11.2).	Tinkamai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos) (A1.11.3).	Tinkamai ir tiksliai pasirenka kalbinę raišką ir turinį atsižvelgdamas į adresatą (menkai pažįstami ir nepažįstami adresatai) ir komunikacinę situaciją (neoficialios ir įvairios oficialios situacijos) (A1.11.4).

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas rekomenduojamas kompensavimo strategijas (A1.12.1).	Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas keletą kompensavimo strategijų: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones (A1.12.2).	Atpažįsta taikomas ir reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones (A1.12.3).	Atpažįsta taikomas ir tinkamai reaguoja taikydamas įvairias kompensavimo strategijas: žinomus kalbos darybos elementus, nelingvistines priemones (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			
Padedamas vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius (B1.1.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus (B1.1.2).	Vartoja naujus gestus (terminus) kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą (B1.1.3).	Vartoja taisyklingos formos gestus kartu atlikdamas atitinkamus lūpų judesius, nerankinius elementus, normaliu tempu aiškiai vartoja gestus. Užrašo nesudėtingus gestus pagal notacijos sistemą (B1.1.4).
Padedamas vartoja gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti (B1.2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti (B1.2.2).	Vartoja atitinkamus gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą (B1.2.3).	Vartoja ir atranda atitinkamos reikšmės gestus lietuvių kalbos žodžiams ir perkeltinėms jų reikšmėms reikšti. Transkribuoja gestų kalbos tekstą (B1.2.4).
Padedamas ir remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus (B1.3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba ir remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus (B1.3.2).	Remdamasis gestų darybos taisyklėmis susikuria naujų gestų, žino terminų darybos ypatumus (B1.3.3).	Remdamasis gestų darybos taisyklėmis tinkamai naudoja įvairius gestų darybos būdus, žino terminų darybos ypatumus (B1.3.4).
Padedamas ir remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą (B1.4.1).	Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą (B1.4.2).	Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą (B1.4.3).	Remdamasis žiniomis apie gestų kaitybą taisyklingai juos vartoja versdamas iš lietuvių kalbos į lietuvių gestų kalbą. Vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.4.4).
Padedamas jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis (B1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba jungia sakinius ir teksto dalis siejimo	Jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina jas su lietuvių	Taisyklingai jungia sakinius ir teksto dalis siejimo priemonėmis, palygina

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	priemonėmis, palygina jas su lietuvių kalbos priemonėmis (B1.5.2).	kalbos priemonėmis (B1.5.3).	jas su lietuvių kalbos priemonėmis (B1.5.4).
Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta (B2.1.1).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta (B2.1.2).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina lietuvių gestų kalbos vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina lietuvių gestų kalbos vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis, palygina jas (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			
Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria. Vertina medijų kultūrą. Atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.1).	Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas. Kritiškai vertina medijų kultūrą. Atsakingai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.2).	Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis. Kritiškai vertina medijų kultūrą. Atsakingai ir legaliai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.3).	Orientuojasi savojoje kultūroje, yra aktyvus kurčiųjų bendruomenės narys: dalyvauja bendruomenės renginiuose, juos aptaria, kritiškai vertina aktualijas, siūlo naujas veiklos sritis. Vertina savo kultūrinę veiklą. Kritiškai vertina medijas. Atsakingai ir legaliai vartoja intelektinius kultūros produktus (C1.1.4).
Padedamas gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas (C1.2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas (C1.2.2).	Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemones (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia grožinės literatūros kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones, paaiškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.4).
Padedamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, mokytojo padedamas	Naudodamasis netiesiogine pagalba daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, mokytojo	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, padedamas apibūdina kūrinio stilių.	Savarankiškai daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problematiką, apibūdina kūrinio stilių.

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
apibūdina kūrinio stilių. Padedamas išsako savo įspūdžius apie kūrinį (C1.3.1).	padedamas apibūdina kūrinio stilių. Išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos (C1.3.2).	Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos (C1.3.3).	Savarankiškai išsako savo įspūdžius apie kūrinį. Argumentuotai paaiškina, kurios kūrinio idėjos asmeniškai priimtinos, kurios – nereikšmingos (C1.3.4).
Padedamas planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pavyzdžiui, rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą) (C1.4.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pavyzdžiui, rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą) (C1.4.2).	Planuoja savo veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pavyzdžiui, rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą) (C1.4.3).	Savarankiškai planuoja veiklą: numato saviraiškos galimybes bei žingsnius (pavyzdžiui, rinkdamasis profesiją, įsitraukdamas į visuomeninę veiklą) (C1.4.4).

44. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Kalbos vartojimas (A)			
Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako (A1.1.1).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, vertina, apibendrina (A1.1.2).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, argumentuoja, prieštarauja, analizuoja, interpretuoja, kritiškai vertina, plėtoja ir apibendrina (A1.1.3).	Dalyvaudamas įvairaus pobūdžio pokalbiuose tinkamai klausosi, supranta pokalbio esmę ir detales, klausia, atsako, kelia problemas, svarsto, pagrindžia, tinkamai reiškia argumentuotą pritarimą ar prieštaravimą ir kritiką, analizuoja, interpretuoja, kritiškai vertina, plėtoja ir apibendrina (A1.1.4).
Užmezga, palaiko ir baigia pokalbį virtualioje erdvėje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Laisvai bendrauja padedant vertėjui (A1.2.1).	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį virtualioje erdvėje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Laisvai bendrauja padedant vertėjui. Laisvai bendrauja padedant vertėjui, padedamas numato	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį virtualioje erdvėje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis. Laisvai bendrauja padedant vertėjui. Laisvai bendrauja padedant vertėjui bei numato galimas	Tinkamai užmezga, palaiko ir baigia pokalbį virtualioje erdvėje su pažįstamais ir nepažįstamais asmenimis, prisitaiko prie auditorijos poreikių. Laisvai bendrauja padedant vertėjui bei numato galimas

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	galimas bendravimo strategijas keičiantis situacijai (A1.2.2).	bendravimo strategijas keičiantis situacijai (dalyvavimas diskusijoje; virtuali erdvė ir pan.) (A1.2.3).	bendravimo strategijas keičiantis situacijai (dalyvavimas diskusijoje; virtuali erdvė ir pan.) (A1.2.4).
– (A1.3.1)	– (A1.3.2)	– (A1.3.3)	– (A1.3.4)
Vertina adresanto intencijas, teksto daromą poveikį (A1.4.1).	Vertina teksto daromą poveikį, pagrindžia vertinimo išvadas (A1.4.2).	Argumentuotai vertina klausomo teksto daromą poveikį (A1.4.3).	Argumentuotai vertina teksto daromą poveikį, įtaigumą, adresanto santykį su adresatu (A1.4.4).
Padedamas suformuluoja ir nagrinėja pagrindinę teksto mintį, analizuoja argumentų tinkamumą (A1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba suformuluoja ir nagrinėja pagrindinę teksto mintį, analizuoja argumentų tinkamumą (A1.5.2).	Suformuluoja ir nagrinėja pagrindinę teksto mintį, analizuoja argumentų tinkamumą (A1.5.3).	Tiksliai ir aiškiai suformuluoja ir nagrinėja pagrindinę teksto mintį, analizuoja argumentų tinkamumą (A1.5.4).
Išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Atpažįsta ir išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas (A1.6.1).	Daro apibendrinančias išvadas, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Atpažįsta ir išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.2).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Atpažįsta ir išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.3).	Daro apibendrinančias išvadas, argumentuoja, išsako savo požiūrį pagal pateiktus klausimus, planą ar schemą. Atpažįsta ir išsiaiškina nesuprastas teksto mintis, idėjas, sąvokas pasirinkdamas tinkamiausias kompensuojamąsias strategijas (A1.6.4).
Perduoda informaciją, renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, vaizdines priemones (A1.7.1).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją, savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, vaizdines priemones (A1.7.2).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją, savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, vaizdines priemones. Nagrinėja konkrečių pranešimų funkciją: informacinę, emocinę (A1.7.3).	Tiksliai ir aiškiai perduoda informaciją, savarankiškai renkasi tinkamus informacijos perteikimo būdus, vaizdines priemones. Nagrinėja konkrečių pranešimų funkciją: informacinę, emocinę (A1.7.4).
Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo,	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo,	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo,	Pasakoja patirtimi bei išmone grįstus pasakojimus motyvuotai įtraukdamas apibūdinimo, aiškinimo,

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
argumentavimo elementų (A1.8.1).	argumentavimo elementų. Žino ir įžvelgia savo kalbos pranašumus ir trūkumus (A1.8.2).	argumentavimo elementų. Žino ir įžvelgia savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą (A1.8.3).	argumentavimo elementų. Žino ir įžvelgia savo kalbos pranašumus ir trūkumus ir į tai atsižvelgdamas tobulina savo tekstą (A1.8.4).
Padedamas paklausia ir atsako kalbėdamas su užsienio šalies kurčiuoju tarptautiniais gestais (A1.9.1).	Trumpai paklausia ir atsako kalbėdamas su užsienio šalies kurčiuoju tarptautiniais gestais (A1.9.2).	Paaiškina gana paprastus dalykus užsienio šalies kurčiajam tarptautiniais gestais (A1.9.3).	Paaiškina gana paprastus dalykus užsienio šalies kurčiajam tarptautiniais gestais (A1.9.4).
Išsako savo nuomonę apie aktualius, abstrakčius dalykus (A1.10.1).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, abstrakčius dalykus, vertina, paaiškina (A1.10.2).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, abstrakčius dalykus, vertina, paaiškina, argumentuodamas remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais (A1.10.3).	Išsako savo nuomonę apie aktualius, abstrakčius dalykus, vertina, paaiškina, polemizuoja, argumentuodamas tikslingai remiasi įvairiais šaltiniais, visuotinai priimtinais kriterijais (A1.10.4).
Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresato lūkesčius (A1.11.1).	Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresato lūkesčius. Iš anksto pasirengęs kalba įvairiose oficialiose situacijose (A1.11.2).	Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresato lūkesčius. Iš anksto pasirengęs kalba įvairiose oficialiose situacijose mažai pažįstamiems adresatams, pasirenka oficialioms situacijoms tinkamą kalbinę raišką (A1.11.3).	Kalba atsižvelgdamas į tikslą, adresato lūkesčius. Iš anksto pasirengęs kalba įvairiose oficialiose situacijose mažai pažįstamiems adresatams, pasirenka oficialioms situacijoms tinkamą ir tikslingą kalbinę raišką (A1.11.4).
Pasirenka strategijas iš mokytojo pasiūlytų atsižvelgdamas į mokymo(si) tikslą, užduoties pobūdį (A1.12.1).	Pasirenka strategijas iš mokytojo pasiūlytų atsižvelgdamas į mokymo(si) tikslą, užduoties pobūdį. Nurodytu būdu stebi savo mokymo(si) procesą ir apmąsto mokymo(si) veiklą (A1.12.2).	Pasirenka strategijas atsižvelgdamas į mokymo(si) tikslą, užduoties pobūdį. Nurodytu būdu stebi savo mokymo(si) procesą ir apmąsto mokymo(si) veiklą. Remdamasis grįžtamąja informacija ir tardamasis su mokytoju išsikelia mokymo(si) uždavinius (A1.12.3).	Pasirenka strategijas atsižvelgdamas į mokymo(si) tikslą, užduoties pobūdį. Nurodytu būdu stebi savo mokymo(si) procesą ir apmąsto mokymo(si) veiklą. Remdamasis grįžtamąja informacija ir tardamasis su mokytoju išsikelia mokymo(si) uždavinius (A1.12.4).
2. Kalbos pažinimas (B)			

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Vartoja gestus ir naudoja nerankinius elementus (B1.1.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja taisyklingos formos gestus ir tinkamai naudoja nerankinius elementus (B1.1.2).	Vartoja taisyklingos formos gestus ir tinkamai naudoja nerankinius elementus (B1.1.3).	Tinkamai vartoja taisyklingos formos gestus ir tinkamai naudoja nerankinius elementus (B1.1.4).
Padedamas randa atitinkamos reikšmės gestus arba gestų junginius lietuvių kalbos žodžiams (B1.2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba randa atitinkamos reikšmės gestus arba gestų junginius lietuvių kalbos žodžiams arba žodžių junginiams ir atvirkščiai (B1.2.2).	Randa atitinkamos reikšmės gestus arba gestų junginius lietuvių kalbos žodžiams arba žodžių junginiams ir atvirkščiai (B1.2.3).	Randa atitinkamos reikšmės gestus arba gestų junginius lietuvių kalbos žodžiams arba žodžių junginiams ir atvirkščiai. Vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.2.4).
Padedamas naudoja įvairius gestų darybos būdus (B1.3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba naudoja įvairius gestų darybos būdus (B1.3.2).	Tinkamai naudoja įvairius gestų darybos būdus (B1.3.3).	Tinkamai ir tiksliai naudoja įvairius gestų darybos būdus (B1.3.4).
Padedamas verčia tekstą iš gestų kalbos į lietuvių kalbą (B1.4.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba versdamas tekstą iš gestų kalbos į lietuvių kalbą arba atvirkščiai vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.4.2).	Versdamas tekstą iš gestų kalbos į lietuvių kalbą arba atvirkščiai vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.4.3).	Versdamas tekstą iš gestų kalbos į lietuvių kalbą arba atvirkščiai tikslingai vartoja atitinkamas gramatinės raiškos priemones (B1.4.4).
Padedamas vartoja sintaksinės raiškos priemones (B1.5.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja sintaksinės raiškos priemones (B1.5.2).	Taisyklingai vartoja sintaksinės raiškos priemones (B1.5.3).	Taisyklingai ir tiksliai vartoja sintaksinės raiškos priemones (B1.5.4).
Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: padedamas paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, padedamas paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Padedamas aptaria jaunimo kalbos ypatumus ir vartojimo sritis (B2.1.1).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: skatinamas paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, skatinamas paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Skatinamas aptaria jaunimo kalbos ypatumus ir vartojimo sritis (B2.1.2).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina, kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Aptaria jaunimo kalbos ypatumus ir vartojimo sritis (B2.1.3).	Suvokia kalbą kaip socialinį ir kultūrinį reiškinį: paaiškina ir argumentuoja , kaip ir kodėl kalba nuolat kinta, paaiškina ir argumentuoja LGK vietą ir santykį su kitomis Lietuvoje vartojamomis kalbomis ir su kitų šalių gestų kalbomis. Aptaria ir argumentuoja

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
			jaunimo kalbos ypatumus ir vartojimo sritis (B2.1.4).
3. Kurčiųjų kultūros pažinimas ir kultūrinė raiška (C)			
Padedamas pristato kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje, jų laimėjimus, pristato tarptautines kurčiųjų organizacijas ir jų veiklą; nusako kurčneregių komunikacijos ypatumus; vertina savo kultūrinę veiklą, socialinį aktyvumą bendruomenėje ir visuomenėje. Atsakingai vertina medijas (C1.1.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba pristato kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje, jų laimėjimus; pristato tarptautines kurčiųjų organizacijas ir jų veiklą; nusako kurčneregių komunikacijos ypatumus; vertina savo kultūrinę veiklą, socialinį aktyvumą bendruomenėje ir visuomenėje ir toliau planuoja saviraiškos galimybes bei būdus, Atsakingai ir kritiškai vertina medijas (C1.1.2).	Pristato kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje, jų laimėjimus. Pristato tarptautines kurčiųjų organizacijas ir jų veiklą. Nusako kurčneregių komunikacijos ypatumus. Vertina savo kultūrinę veiklą, socialinį aktyvumą bendruomenėje ir visuomenėje ir toliau planuoja saviraiškos galimybes bei būdus. Atsakingai ir kritiškai vertina medijas, intelektinių kultūros produktų vartojimą (C1.1.3).	Pristato savo ir kitų šalių kurčiųjų padėtį visuomenėje, jų laimėjimus ir argumentuoja juos. Pristato tarptautines kurčiųjų organizacijas, jų veiklą ir paaiškina jų reikšmę. Nusako ir argumentuoja kurčneregių komunikacijos ypatumus. Vertina ir argumentuoja savo kultūrinę veiklą, socialinį aktyvumą bendruomenėje ir visuomenėje ir toliau planuoja saviraiškos galimybes bei būdus. Atsakingai ir kritiškai vertina medijas, intelektinių kultūros produktų vartojimą (C1.1.4).
Padedamas gestų kalba perteikia įvairių žanrų kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones, paaiškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba gestų kalba perteikia įvairių žanrų kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones, paaiškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.2).	Gestų kalba perteikia įvairių žanrų kūrinių ištraukas, pasirenka tinkamas raiškos priemones. Paaiškina, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.3).	Gestų kalba perteikia įvairių žanrų kūrinių ištraukas ir paaiškina jų reikšmę, savarankiškai pasirenka tinkamas raiškos priemones. Paaiškina ir argumentuoja, kaip kalbinės raiškos priemonės veikia kito žmogaus ir visuomenės nuomones ir vertybines nuostatas (C1.2.4).
Padedamas daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problemas ir jų sprendimo būdus, apibūdina kūrinio stilių. Vertindamas	Naudodamasis netiesiogine pagalba daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problemas ir jų sprendimo būdus, skatinamas apibūdina kūrinio	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria gestų kalba pateikto kūrinio problemas ir jų sprendimo būdus, apibūdina kūrinio stilių. Vertindamas kūrinį taiko įvairius	Daro teksto visumą apibendrinančias išvadas: aptaria ir argumentuoja gestų kalba pateikto kūrinio problemas ir jų sprendimo būdus, apibūdina ir paaiškina kūrinio stilių. Vertindamas

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
kūrinį taiko įvairius vertinimo kriterijus: informatyvumą, aktualumą, estetiškumą, originalumą (C1.3.1).	stilių. Vertindamas kūrinį taiko įvairius vertinimo kriterijus: informatyvumą, aktualumą, estetiškumą, originalumą (C1.3.2).	vertinimo kriterijus: informatyvumą, aktualumą, estetiškumą, originalumą (C1.3.3).	kūrinį taiko ir argumentuoja įvairius vertinimo kriterijus: informatyvumą, aktualumą, estetiškumą, originalumą (C1.3.4).
– (C1.4.1)	– (C1.4.2)	– (C1.4.3)	– (C1.4.4)